

PROLETARCI VSEH DEZEL ZDRUŽITE SE!

Ljudska PRAVICA

Leto XXI. Stev. 111
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 // MED NARODNOSVO-
BODILNO BORBO JE IZEA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1941 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
// OD 1. JUNJA 1945 IZEAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANOS-
TI Z «BORBO»

KOČA POPOVIČ V SKUPŠČINSKEM ZUNANJEPOLITIČNEM ODBORU

Pozdravljamo neodvisno Avstrijo

Poslanica naše skupščine ob sklenitvi avstrijske pogodbe — Njen zunanjepolitični odbor je sprejel vrsto mednarodnih sporazumov in konvencij

Beograd, 13. maja (Tanjug). Na večerajšnji seji zunanje-političnega odbora Zvezne ljudske skupščine so bili v načelu sprejeti načrti zakonov o ratifikaciji sporazuma z Avstrijo glede obnove pravic na osnovi tovarniških in trgovskih žigov, sporazuma z Zahodno Nemčijo o zaščiti industrijske rastline in avtorskih pravic ter 7 mednarodnih konvencij o prevozu potnikov in blaga po železnici. Na seji je bil za novega predsednika odbora izvoljen tov. Veljko Vlahović. Seje so se udeležili tudi predsednik skupščine Moša Pijade, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in sekretar Sveta Veljko Zeković.

Na današnji seji odbora je državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović poročal o rezultatih nedavnega obiska turškega ministrskega predsednika g. Menderesa v Jugoslaviji, o bližnji sklenitvi avstrijske državne pogodbe in o razvoju odnosov med Jugoslavijo in SZ.

Načrti zakonov, ki bosta o njih razpravljala še oba gospodarska odbora skupščine, pridejo verjetno v razpravo na prihodnjem plenarnem zasedanju skupščine. Poverjenik Zveznega izvršnega sveta dr. Milan Bartoš je večeraj predložil zakonske osnutke obrazložil. Zvezni izvršni svet jih je že odobril.

Sporazum z Avstrijo se nanaša na ponovno priznanje pravic avstrijskih tovarnih in trgovskih podjetij v zvezi z njihovimi žigi, ki so bili registrirani pri Uradu za zaščito industrijske rastline v Beogradu. Ti žigi so bili za časa NOV pri nas zaplenjeni hkrati z vsem tedanjim nemškim premoženjem.

Sporazum z Zahodno Nemčijo se nanaša na enakopravno pravo-šanje tovarniških in trgovskih žigov tudi na avtorske pravice, ki so se pri nas obnovile s 1. avgustom 1951, ko je bilo vojno stanje z Nemčijo ukinjeno. Glede žigov pa bodo priznane le pravice, kakor so nastale s ponovno povojno registracijo žigov v Zahodni Nemčiji. Pravice v zvezi z nekaterimi prejšnjimi žigi so namreč prešle na druge države. Tako imenovani »Volks-deutscherji« pri nas pravice do svojih nekdajšnjih žigov ne bodo mogli obnoviti.

Mednarodne konvencije o prevozu potnikov in blaga po železnici so bile v zadnjih letih revidirane. Zaostrili so predpise o mednarodnih tarifah, poenosta-

vili tiste o izbiri prevoznih smeri in določili nova pravila o rokih dobav. Poenostavili so tudi predpise o popustih v mednarodnem potniškem prometu.

Na seji je Franjo Gaži ponovno načel vprašanje cestnega mostu čez Dravo poleg železniškega pri Koprivnici za promet z Mađarsko. O tem mostu se sedaj pogajajo. Potreben bi bil tudi našim krajem onkraj Drave ob mađarski meji, ki so ob poplavih pogosto odrezani od ostale države. Končnovaljavno bi bilo treba urediti še vprašanje dvo-lastništva na jugoslovansko-mađarski meji nemara z izmenjevo posesti.

Dosedanji predsednik zunanje-političnega odbora tov. Vlado Popović je bil imenovan za našega prvega veleposlanika v Peking in bo v kratkem odpotoval na Kitajsko. Zato si je odbor večeraj izvolil za novega predsednika dosedanjega predsednika prosvetnega odbora Zveznega zbora tov. Veljko Vlahovića.

V zvezi z avstrijskim vprašanjem je odbor danes na osnovi poročila državnega tajnika za zunanje zadeve Koče Popovića sprejel naslednjo poslanico zunanje-političnemu odboru parlamenta avstrijske republike:

»Odbor za zunanje zadeve Zveznega sveta Zvezne ljudske skupščine pozdravlja bližnjo državno pogodbo o ponovni vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije.

Jugoslavija je stalno vsestransko podpirala prizadevanja avstrijskega ljudstva in vlade, da bi Avstrija ponovno dosegla neodvisnost, prepričana, da bo s tem, da bo zavzela svoje mesto v vrstah enakopravnih in svobodnih držav, prispevala k utrditvi miru na svetu. Jugoslavija je na tem posebno zainteresirana kot soseda Avstrije, s katero bo lahko po sklenitvi državne pogodbe razvila še tesnejše in bolj

vsestransko sodelovanje tudi kot držela, ki se ravna po načelih neodvisnosti in enakopravnosti narodov. Pozdravljamo uspeh prizadevanj za neodvisnost Avstrije tudi zato, ker je to ponovno dokaz, da je moč vse mednarodne probleme in spore rešiti sporazumno in v interesu ohranitve in utrditve miru. Ker smo prepričani, da bo sporazum o Avstriji prispeval k nadaljnemu omiljenju napetosti na svetu in k razširitvi mednarodnega sodelovanja, pozdravljamo z veseljem sosednja Avstrije, ki bo lahko v novih razmerah prispevala svoj delež k skupni izgradnji miru in prijateljskih odnosov med narodi.

OB GRONCHIJEVI IZVOLITVI ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE

Za nadaljnjo utrditev

sedanjih odnosov med našo deželo in Italijo

Beograd, 13. maja (Tanjug). Predsednik republike Tito je izmenjal s predsednikom italijanske republike g. Giovanniem Gronchijem brzojavki ob njegovi izvolitvi za predsednika republike. Brzojavka g. Gronchija, naslovljena na predsednika republike, se glasi:

»Cast imam sporočiti, da me je parlament 29. aprila 1955 izvolil za predsednika italijanske republike. Ko prevzamam danes oblast, zaupano mi po ustavi, mi je ljubo, da Vam lahko izrazim najpriskrnejše želje za utrditev in razvoj sedanjih odnosov med FLR Jugoslavijo in Italijo.

Predsednik republike je poslal g. Gronchiju naslednjo brzojavko:

»Cast imam zahvaliti se Vam

za obvestilo o Vaši izvolitvi za predsednika italijanske republike.

Ko Vam izražam svoje čestitke ob prevzemu najvišjega položaja v Vaši deželi, uporabljam to priliko, da Vam izrazim svoje prijateljske in prav tako izrazim najpriskrnejše želje za utrditev in nadaljnji razvoj sedanjih odnosov med našima dvema deželama.

Ob paragrafskem prazniku

Beograd, 13. maja (Tanjug). Predsednik republike Tito je poslal brzojavko predsedniku paragvajske republike generalu Alfredu Stroserju, v kateri mu je čestital ob obletnici progla-sitve paragvajske neodvisnosti.

PO SEDEMNAJSTIH LETIH

Avstrija spet neodvisna

Uspešen zaključek veleposlaniške konference — Danes zunanji ministri okupacijskih držav na Dunaju

Dunaj, 13. maja (Tanjug). Na večerajšnji deveti seji se je zaključila konferenca veleposlanikov okupacijskih držav in predstavnikov avstrijske vlade, ki je prilagodila dose-danji načrt avstrijske državne pogodbe zadnjim sporazu-mom avstrijske vlade s Sovjeti in z zahodnimi silami ter je pripravila dokončno besedilo pogodbe, ki jo bodo zunanji ministri ZDA, Sovjetske zveze, Velike Britanije, Fran-cije in Avstrije podpisali v nedeljo dopoldne na dunajskem Belvederu.

O veleposlaniški konferenci je bilo objavljeno uradno poročilo, ki pravi: Konferenca veleposlanikov ZDA, Velike Britanije, Francije in Sovjetske zveze je ob sodelovanju zastopnikov Avstrije uspešno zaključila pripravljala dela za sklenitev državne pogodbe o obnovi neodvisne in demokratične Avstrije. O vseh členih pogodbe je bilo doseženo popolno soglasje. Jutri dopoldne bodo veleposlaniki in avstrijski predstavniki opravili še tehnična dela v zvezi s prevo-di besedil pogodbe v jezike vseh petih držav. Konec tedna se bodo na Dunaju sestali zunanji ministri SZ, Velike Britanije, ZDA in Francije ter bodo skupno z avstrijskimi predstavniki proučili in nato podpisali državno pogodbo.

Zunanji minister Figl je neposredno po zaključku konference izjavil, da je Avstrija sedaj po 17 letih ponovno dosegla svojo neodvisnost, kar ne bo zgodovinskega pomena le zanjo, marveč utegne izzvati preokret tudi v nadaljnjem splošnem mednarodnem razvoju. Podkancler Schörf pa je dejal, da je spričo nevtralnosti nova državna pogodba za Avstrijo nemara ugodnejša, kakor je bila saintgermanska mirovna pogodba po prvi svetovni vojni. Avstriji bodo razen tega vrnilli podjetja USA, naftna polja, imovino podonavske paroplovne družbe in dosedanjo tako imeno-vano nemško imovino v vsej deželi proti odškodnini v blagu.

Po današnji tehnični seji so vodje veleposlaniških delegacij izrazili zadovoljstvo spričo duha sodelovanja na konferenci in se

Grad Belvedere, v katerem bodo jutri podpisali avstrijsko državno pogodbo

zahvalili vsem, ki so prispevali k njenemu uspehu.

Medtem so na Dunaju zaključili priprave na prihod zunanjih ministrov in sklenitev državne po-

godbe. Po neuradnem programu se bodo Dulles, Molotov, Macmillan in Pinay začeli razgovarjati jutri popoldne v poslopju zavezniške kontrolne komisije. Ameriški zunanji minister Dulles je že danes opoldne prispel na Dunaj. Kmalu nato je prispel še britanski zunanji minister Macmillan.

Podpisu državne pogodbe, po katerem bodo dali zunanji ministri kratke izjave, bo prisostvovalo omejeno število novinarjev in filmskih snemalcev. Akademskemu slikarju Sergiusu Pauserju so naročili, naj likovno povzame prizor, ko bodo podpisali državno pogodbo. Deset radijskih postaj bo v desetih različnih jezikih neposredno prenašalo dogajanje v Marmorni dvorani dvorca Belvedere. Zatem bo predsednik republike Körner priredil kosilo in slovesen sprejem v Schönbrunnu za več kot tisoč povabljencev. Dunajski balet in filharmonija bosta v schönbrunnskem parku priredila svečano predstavo in koncert.

15. maj bodo proglasili za avstrijski državni praznik. Ze to nedeljo bodo po mestu manifestacije v proslavo neodvisnosti.

Avstrijska vlada je pozvala na posvetovanje svoje poslanike v Moskvi, Washingtonu, Parizu in Londonu. Na dnevnem redu bodo vprašanja v zvezi z novim položajem, ki je nastal spričo podpisa državne pogodbe. V središču razprav bo vprašanje avstrijskih gospodarskih odnosov z Veliko Britanijo, ZDA, SZ in Francijo.

Ugodnejše perspektive

tudi za splošni mednarodnopolitični razvoj

Dunaj, 13. maja (Tanjug). — Spričo uspešno zaključene pripravljane konference veleposlanikov in avstrijske delegacije so avstrijski častniki davi izšli svečano opremljeni.

»Die Presse« spominja na dogodke zadnjega meseca, ki so z neverjetno hitrostjo privedli do popolnega sporazuma o državni pogodbi. Avstrijska delegacija je 11. aprila odpotovala v Moskvo. Ze nekaj dni pozneje se je vrnila z dobrimi vestmi, da je SZ sprejela svoje stališče nasproti državni pogodbi. Sledila je izmenjava not med SZ in zahodnimi velelarni ter sporazum o dunajski pripravljani konferenci. 24 dni po odhodu vladne delegacije v Moskvo bodo zunanji ministri okupacijskih držav že podpisali državno pogodbo.

Koalicistični list »Neues Österreich« z zadovoljstvom ugotavlja: Vzhod in Zahod sta po dolgem času spet skupno opravila pozitivno delo, čeprav je šlo težko od rok. Nezaupanje pa še vedno ni razpršeno in bo treba še mnogo napovov, da bi ga odstranili in tako utrdili mir. Na konferenci so dosegli kompromis predvsem zato, ker so morale vse države računati s svetovno-političnimi posledicami morebitnega ne-uspeha.

Socialistična »Arbeiter Zeitung« z zadovoljstvom poudarja,

da do omiljenja mednarodne napetosti ni prišlo samo v avstrijskem vprašanju, marveč da bodo to pot nemara ubrali tudi pri obravnavanju ostalih problemov. Sovjetski predlogi o razorožitvi kažejo sicer še vedno sledove propagande, a so le pomembni koraki v takšnem mednarodnem razvoju, kakor ga terjajo vsi ljudje tako na Vzhodu kakor na Zahodu.

Parlamentarci iz Bonna

pridejo v ponedeljek na obisk in bodo teden dni v Jugoslaviji kot gostje Zvezne ljudske skupščine

Beograd, 13. maja (Tanjug). — V ponedeljek popoldne bo prispela v Beograd nemška parlamentarna delegacija, ki se bo kot gost Zvezne ljudske skupščine mudila v Jugoslaviji teden dni. Delegacijo vodi predsednik Zveznega zbora g. Eugen Gerstenmayer (Krišćansko-demokratska unija) in v njej je 12 zahodno-nemških parlamentarcev.

Po programu, ki so ga sestavili v Zvezni ljudski skupščini, bodo imeli nemški parlamentarci možnost sestati se s predstavniki jugoslovanskega političnega in javnega življenja. Predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade jim bo priredil svečano ko-

silo. Po tridnevem bivanju v Beogradu bodo obiskali Sarajevo, Zenico, Jablanico, Dubrovnik in Zagreb, kjer bodo zaključili svoj obisk v Jugoslaviji.

Razen predsednika Zveznega zbora Gerstenmayerja so v delegaciji še Gerhard Bergmaier, Heinrich Helfer, Karl Kahn, Heinrich Schepmann (vsi člani krišćansko-demokratske parlamentarne skupine), dalje Georg Kurlbaum, Gerhard Lütken in Wilhelm Melies (socialno-demokratska parlamentarna skupina), Hans Welhausen in Georg Pfeiderer (iz liberalne skupine), Walter Kutschera (begunski blok) in Helmut Schranz (nemška stranka).

Vloga nevtralne Avstrije

Bonn, 13. maja (AFP). Avstrijski kancler Raab je izjavil dopisniku lista »General-Anzeiger«, da je avstrijska politika usmerjena izključno na ohranitev in utrditev miru. Z nobeno drugo politiko se Avstrija ne bi mogla izogniti nevarnosti, da bi v primeru vojne postala torišče novih strahov.

Raab je poudaril, da nevtralnost Avstrije ne pomeni pasivnosti, marveč aktivno politiko, katere naloga bo pomagati, da se bodo vsi sporni problemi v Srednji Evropi rešili na miren način.

Pogajanja o ribolovu na Jadranu

Beograd, 13. maja (Jugopres). V Beogradu se bodo bržeas junija začela italijansko-jugoslovanska pogajanja o ribolovu na Jadranu. Hkrati se bodo nadaljevala pogajanja o kreditih, ki so se začela marca v Rimu ob obisku jugoslovanske delegacije in ki naj bi omogočila italijanske dobave strojev Jugoslaviji.

PRED ROJSTNIM DNEM PREDSEDNIKA TITA

Štafeta ljudstva Hrvatske je včeraj krenila iz Splita

V navzočnosti množice ljudi je včeraj s Titove obale v Splitu krenila štafeta s pozdravi ljudstva Hrvatske predsedniku Titu ob njegovem 63. rojstnem dnevu. Najvišji predstavniki javnega in političnega življenja glavnega mesta Dalmacije s članom CK ZKJ Vickom Krstulovićem na čelu in višjimi oficirji Jugoslovanske vojsne mornarice so sprejeli na svečani tribuni okrog 40 štafetnih palic osnovnih organizacij SZDL, največjih delovnih kolektivov, športnih in drugih organizacij Splita, kakor tudi štafete ljudstva južne Dalmacije, Korčule, Visa, Hvara in Brača.

Štafetno palico s pozdravi ljudstva Hrvatske bo izročila

predsedniku Titu znana zagrebška športnica Milka Babovičeva. ŠTAFETA GRANČARJEV PRI SPOMENIKU DJ. DJAKOVICA NA KOZJAKU

Titova štafeta grančarjev, ki je na poti v Beograd že prešla večino poti vzdolž meja v Sloveniji, je včeraj prispela na Kozjak, kjer so pred vojno zahrbtno ubili tedanjega sekretarja CK KPJ Djura Djakovića. Pred spomenikom Djura Djakovića je prebivalstvo okoliških krajev priredilo štafeti prisrčen sprejem.

ŠTAFETA PLANINCEV SRBIJE PRISPELA V NIS

Sinoči je v Nis prispela štafeta Planinske zveze LR Srbije.

Sprejema štafete se je udeležilo veliko število ljudi ter predstavniki političnih in športnih organizacij.

ŠTAFETA LJUDSTVA CRNE GORE BO KRENILA V TOREK IZ TITOGRADE

V Črni gori so zaključili vse priprave, tako da bo lahko v torek, 17. maja, krenila iz Titograda štafeta z željami in pozdravi ljudstva Črne gore predsedniku Titu za njegov 63. rojstni dan. Štafeto bo predsedniku Titu izročil mladinski voditelj iz Kotora Vaso Lačičević. Štafeta bo obšla vsa okrajna središča v Črni gori in nosilo jo bo nad 7000 udeležencev iz vrst kmetov in delavcev.

Sporazum Francije z ZDA

o pomirjenju v Južnem Vietnamu

Pariz, 13. maja (USIS). Francoski ministrski predsednik Edgar Faure in ameriški zunanji minister Dulles sta dosegla splošni sporazum o Južnem Vietnamu. Sporazum določa podporo sedanjemu ministrskemu predsedniku Diemu in krepitev njegove vlade, edmetitev »nezaželenih« ameriških in francoskih funkcionarjev, pospeševanje »demokratičnih in političnih ustanov«, prizadevanje ZDA, da bi omilile Diemovo protifrancoško stališče, svobodne volitve 1956 in repatriacijo francoskega ekspedicijskega korpusa.

Na današnjem sestanku z novinarji je francoski ministrski predsednik Edgar Faure izjavil: »Dulles in jaz nisva sprejela nobenih pismenih obveznosti o Indokini. Dejansko,« je pripomnil Faure, »sva le vskladila navodila, ki jih bomo poslali našim predstavnikom.«

Faure je hkrati poudaril, da ZDA in Francija »želijo pomagati Južnemu Vietnamu, da bi se v ugodnejših razmerah pripravil na volitve, ki bodo julija 1956 v skladu z ženevskimi sporazumi. Francija bo vsakakor uveljavila te sporazume. Dulles se je dni tudi ni zahteval, da bi napovedane volitve odgodili.

Francoska vlada ni prejela nobene uradne zahteve Južnega

Vietnama glede evakuacije francoskih čet ali njihove pregrupacije na 17. vzporedniku.

»Kar se mene tiče,« je rekel Faure, »ne vidim nič hudega v takšnem umiku, vendar je treba paziti na nekatere stvari, in sicer na tempo umika in na varnost Francozov v Indokini.« Francija zato evakuacije ne namerava niti pospešiti niti zavreti.

Diplomatski obiski

Beograd, 13. maja (Tanjug). Državni podtajnik za zunanje zadeve Srđjan Prica je sprejel danes indijskega veleposlanika v Beogradu g. Radžesvara Dajala in etiopskega poslanika g. Amdemiklasa Desaljena.

Podpredsednik Narodnega sobranja Makedonije Vidoje Smilevski je sprejel danes romunskega veleposlanika v Jugoslaviji g. Nicolò Guino, ki je včeraj prispel v Skopje.

Vremenska napoved

za soboto, dne 14. maja

Lepo sončno vreme z delno oblačnostjo, ki se bo v popoldanskih urah povečala. Zjutraj v nižinah kratkotrajna megla. Temperatura pomeni med 4 in 7. na Primorskem okoli 12, podnevi med 18 in 24. V popoldanskih urah zmeren jugozahoden veter.

V nedeljo pretežno oblačno

Metode dela zborov proizvajalcev

Zbori proizvajalcev, po katerih neposredni proizvajalci lahko bolj direktno in odločujoče sodelujejo v naši ekonomski in socialni politiki, so, v celoti vzeto, dokaj aktivi in uspešni. Posebno živahno zanimanje za problematiko so zbori proizvajalcev mest in okrajev pokazali v razpravah o družbenem planu. Lotevajo se tudi mnogih drugih važnih vprašanj iz svojih področij.

Vendar številni mestni in okrajni zbori proizvajalcev niso brez občutnih pomanjkljivosti. V večini primerov je to moč opredeliti s tem, ker so ti organi, ki zaokrožajo celoto samoupravnega organizma, še dokaj mladi, mlajši kot delavski sveti ter zato še niso uspeli najti ustreznih metod v svojem delu. Zasipljejo jih številni dnevi problemi, recimo, potrjevanje zaključnih bilanc podjetij, pa tudi kopica drugih obsežnejših zadev. Taka praksa jih onirja, da bi se temeljiteje ukvarjali z bistveno problematiko s področja širše ekonomske politike. Nekateri odborniki zaslopijo na sejah zborov proizvajalcev interese svojega kolektiva, pred koristni mesta, okra-

ja ali širše skupnosti. Deloma je takšno njihovo ravnanje razumljivo, čeprav je škodljivo: probleme podjetij, v katerih so zaposleni, pač mnogo bolj v živo čutijo, kot pa vprašanje komunne ali širše skupnosti. Takšna ozka pojmovanja in težnje je moč odpravljati v prvi vrsti s širjenjem ekonomskega obzora teh odborov zborov proizvajalcev, s širjenjem vpogleda v kompleksno družbeno-ekonomsko problematiko, skratka, z izdatnejšim ekonomskim izobraževanjem, česar je premalo.

Marsikje delavci upravičeno grajajo svoje predstavnike v zboru proizvajalcev, da jim ne poročajo o svojem delu. Takšno kritiko smo n. pr. slišali na konferenci komunistov v Litostrouju. Tudi zbori volivcev-proizvajalcev se poredkoma sestajajo.

Mestni in okrajni zbori proizvajalcev tudi premalo pomagajo organom delaškega samoupravljanja v podjetjih. V začetni dobi zborov proizvajalcev je bilo to razumljivo, zdaj pa bi se zbori proizvajalcev že morali začeti lotevati tudi te naloge. Organi samoupravljanja v podjetjih si želijo njihove pomoči. Osnovna organizacija Zveze komunistov in delavskega sveta v Litostrouju sta že predlagala, naj bi zbori proizvajalcev sklicevali od časa do časa posvetovanja s predsedniki delavskih svetov in upravnih odborov. Na takih posvetovanjih bi si organi samoupravljanja iz podjetij v mestu ali okraju izmenjali izkušnje in nasvete glede metode njihovega dela. Hkrati bi to vzbudilo tiste delaške svete in upravne odbore, ki niso dovolj aktivni, največkrat zato ne, ker se naloge ne znajo lotiti s pravega konca. Razen tega bi se na takih posvetovanjih delavski sveti lahko seznanili tudi z nekaterimi skupnimi problemi, ki so pomembni za vsa podjetja v mestu ali okraju.

Odprta je razstava »Deset let Pavlihe«

Včeraj popoldne je bila v Mali galeriji v Ljubljani otvoritev razstave »Deset let Pavlihe«, ki so ji prisostvovali tudi tovariši Tone Fajfar, dr. Heli Modic, Branko Babič in drugi. Razstavo je v imenu uredništva »Pavlihe« odprl tovariš France Uršič. Prireditelji so zbrali in razstavili najboljše in najpomembnejše karikature slovenskih karikaturov, ki so sodelovali pri »Pavlihi« v minulem desetletju. Na sorazmerno majhnem prostoru jim je uspelo lepo prikazati razvoj izvirne slovenske karikature od leta 1945 do danes. Za razstavo vlada precejšnje zanimanje, o čemer pričča že živahen obisk takoj po njeni otvoritvi.

M. Z.

Pomoč Zveznega izvršnega sveta žrtvam potresa v Grčiji

Zvezni izvršni svet je sklenil poslati grški vladi pomoč v znesku 20 milijonov din, namenjeno žrtvam potresa, ki je minuli mesec opustošil več mest v Vzhodni Tesaliji. S tem denarjem bodo kupili odeje, šotore, posodo, hrano in druge blago.

Priprave na mednarodno konferenco o jedrski energiji

Jugoslovanski strokovnjaki za jedrsko energijo se pripravljajo na prvo mednarodno znanstveno-tehnično konferenco o uporabi jedrske energije v mirnodobne namene, ki bo letos od 8. do 20. avgusta v Zenevi pod okriljem OZN. V inštitutih za jedrsko znanost »Boris Kidričev« v Vinči in »Rudjer Boškovič« v Zagrebu ter v Zveznem geološkem zavodu in Zveznem zavodu za gospodarsko planiranje pripravljajo strokovnjaki referate, s katerimi bodo jugoslovanski strokovnjaki sodelovali na tej konferenci.

DVA POMEMBNA KONGRESA V OPATIJI

Pred vojno 10.000 — zdaj pa 17.000 šol

Kongres profesorjev in kongres učiteljev Jugoslavije, ki jima prisostvujejo mnogi opazovalci iz tujine, bosta sprejela nekaj važnih sklepov za napredek našega šolstva

Opatija, 15. maja (Tanjug). V Opatiji sta danes začela delo kongres profesorjev in kongres učiteljev Jugoslavije, na katerih bodo sprejeli nekaj zelo važnih sklepov za nadaljnje delo in napredek našega šolstva. Spričo važnosti obeh kongresov se je na njih, razen 380 učiteljev in 220 profesorjev iz vrst delegatov, zbralo tudi mnogo opazovalcev. Kongresoma prisostvujejo tudi predstavniki iz Danske, Anglije, Francije, Grčije, Zahodne Nemčije in Sovjetske zveze. Navzoči so tudi predstavniki Izvršnega sveta Hrvatske Ivo Sarajčić in predstavniki republiških odborov za prosveto in kulturo.

Na svečani otvoritvi so kongres profesorjev Jugoslavije pozdravili predstavniki tujih prosvetnih organizacij: predsednik sindikata prosvetnih delavcev Zahodne Nemčije g. Heinrich Bodenstein, podpredsednik federacije grških učiteljev Ilios Asinakopoulos, predstavnik Zveze prosvetnih delavcev Francije g. Margain ter predsednik Centralnega komiteja sindikata prosvetnih delavcev SZ g. Ivan Grivkov.

Po svečani otvoritvi je poročilo o delu v minulih treh letih podal tajnik Centralnega odbora Zdrženja profesorjev Jugoslavije Mitar Nikolić. Poudaril je, da se je spričo prizadevanja ljudske oblasti v primeri s predvojnim stanjem občutno povečalo število šol, ki jih je zdaj

17.000, medtem ko jih je bilo leta 1939 — 10.000. Šole v svojem jeziku so dobili med drugim Siptari, Bolgari in Turki, katerim pred vojno niso pripoznali pravice do materinega jezika. Prav tako se je za dvakrat povečalo število delavskih šol. Nikolić je zlasti poudaril vlogo, ki jo je v izboljšanju šolstva odigralo družbeno samoupravljanje.

V tem referatu, kakor tudi v referatu, ki ga je kongresu učiteljev podal tajnik Centralnega odbora tega Zdrženja Nedeljko Savić, je bil sprožen predlog, naj bi kongres sprejela sklep o združitvi obeh združenj.

Kongresu učiteljev Jugoslavije je želel uspešno delo predsednik Mednarodne federacije učiteljskih združenj g. Villem Lare, kakor tudi predstavniki prosvetnih delavcev Grčije, Velike Britanije, Zahodne Nemčije in Ukrajine. Ga. Zoja Nečiporukova, predsednica Centralnega odbora sindikata učiteljev in profesorjev ukrajinske sovjetske republike, je povabila, pozdravlja-joč kongres, delegacijo učiteljev in profesorjev Jugoslavije, naj poleti obišče Sovjetsko zvezo.

V poročilu, ki ga je zatem o delu Zdrženja učiteljev prebral tajnik Centralnega odbora Nedeljko Savić, je rečeno, da se je v minulih devetih letih število osemletk povečalo za šestkrat, število dijakov pa skoraj šestkrat. Tudi število osnovnih šol se je povečalo, kakor tudi število dijakov v njih. Posebnega pomena je dejstvo, da se je v devetih letih število učiteljev od 22.000 povečalo na 24.000. Poudarjeno je bilo tudi, da še vedno ni dovolj šol in da je v tem pogledu najslabše stanje v BiH.

Oba kongresa sta popoldne nadaljevala delo.

DANES BO OTVORITEV RAZSTAVE

Deset let svobode na severnem Jadranu

V okviru vseh letošnjih razstav v počastitev desete obletnice osvoboditve bo danes popoldne v Domu sindikatov na Miklošičevi cesti v Ljubljani otvoritev razstave pomorstva na severnem Jadranu. Na razstavi bodo sodelovali razen iniciatorja in glavnega organizatorja Pomorske srednje šole v Piranu še: Splošna plovba Koper, Piranska solarna, Piranska ladjedelnica, podjetje »Riba« — Izola in »Ribič« — Piran. Razstava bo odprta od 15. maja do vključno 31. maja, vsak dan od 7. zjutraj do 19. zvečer in bo zanimiva zlasti za šole in strokovne organizacije Ljudske tehnike.

Obala Slovenske Istre ljudem še ni dosti znana, še manj pa, kako to morje gospodarsko izkoriščamo. Temu je kriva minulost. Vseh štirinajst stoletij namreč, kar prebivamo na tej zemlji, so nam tuji odrekli pravico življenja in gospodarskega razmaha ob morju, čeprav smo se Slovenci kot pomorščaki in morski ribiči vedno zelo dobro obnesli, če pa primerjamo, kolikšen procent našega naroda je našel kruha na morju, je številka tudi velika. Zato bo na razstavi v prvem delu zelo lepo in nazorno prikazan stoletni boj Slovencev, da so se skisli lučkami itd., ki jo uporabljajo hkrati tudi kot učilo. Maketa je razstavljena na razstavi v Domu sindikatov v Ljubljani.

Gojenci Pomorske srednje šole v Piranu urejajo maketo pristanišča z vsemi napravami, pozicij-najskaj lučkami itd., ki jo uporabljajo hkrati tudi kot učilo. Maketa je razstavljena na razstavi v Domu sindikatov v Ljubljani

Koliko se nam je v teh kratkih desetih letih posrečilo našo obalo in morje na severnem Jadranu povezati s celotnim na-

šim gospodarstvom, pa bo prikazano v drugem delu razstave. Med najvažnejšimi gospodarskimi podjetji je zastopana »Splošna plovba Koper«, ki razpolaga s tonažo 8920 tito registrskih ton. Razen manjših ladij ima to podjetje tri železne velike trgovske ladje: »Martin Krpan«, »Gorenjska« in »Roga«, ki je četrta največja prekoceanska jugoslovanska ladja.

Kako pomembno je podjetje »Splošna plovba Koper« za naše gospodarstvo glede dotoka deviz le en primer: pri enkratnem prevozu žita iz Zdrženih držav na Reko zasluži »Roga« 46.625 dolarjev čistega dobička ali 717 dolarjev na dan. Razen tega podjetja so zelo pomembne tudi piranske ladjedelnice. Sedaj res niso zmogljive niti popravljati železnih ladij, toda razvoj gre v to smer; tu jim bosta pomagali ravenska jeklarna in železarna Jesenice. Ze sedaj pa lahko te ladjedelnice napravijo 700-tonsko leseno ladjo. Potem so še podjetja, ki smo jih omenili že na začetku in niso velika po obsegu, ampak pomembna po gospodarski vrednosti. Zlasti je važno, ker dajejo zaslužek domačinom in jih na ta način vežejo na morje.

Našemu pomorstvu polaga tudi Srednja pomorska šola v Piranu, ki ima pri sebi nižjo ribiško šolo, čvrste temelje za nadaljnji razvoj. Od 810 dijakov, ki so bili v šolo sprejeti doslej, so že 104

absolvirali in tako 58 kvalitetnih navtikov in 43 strojnikov že v praksi utrjuje sloves piranske Srednje pomorske šole. Kdor le malo pozna problematiko pomorskih kadrov, ve, kaj pomeni takšno število absolventov.

Poseben del bo na razstavi posvečen prikazovanju vzgajanja kadrov v piranski pomorski šoli, več stvari pa bo razstava nakazala le perspektivo: stvari, ki se v desetih letih niso dale izvesti, ki pa jih bo nujno treba v bližnji bodočnosti. Problematičen je potniški promet ob naši obali, ker gredo sedaj vse glavne pomorske linije mimo Kopra, čeprav bi prav mesto ob zahodni istrski obali najlaže vezala nasprotno severno italijansko obalo.

Jak

DNEVNA KRONIKA

Tuji gostje na skupščini Stalne konference mest

Skupščina Stalne konference mest in mestnih občin Jugoslavije, ki bo 16., 17. in 18. maja v Sarajevu, se bodo udeležili tudi predstavniki več narodnih zvez mest iz drugih dežel. Norveško Zvezo mest bo zastopal župan Osla g. Brunjulf, avstrijsko Zvezo mest predsednik dunajske občine g. Karl Honai, zahodnonemško Zvezo mest pa župan mesta Frankfurt a/M Walter Kolb. V tajništvu Stalne konference mest poudarjajo, da se bodo predstavniki naše Narodne zveze mest med skupščino v Jugoslaviji posvetovali s predstavniki norveške, avstrijske in zahodnonemške zveze mest o nadaljnjem razvijanju sodelovanja med zvezami in posameznimi mesti.

Jugoslovanski predstavnik na kongresu belgijskega sindikata

Na povabilo belgijskega sindikata javnih služb je sinoči odpotoval v Bruselj predsednik Centralnega odbora sindikata državnih uslužbencev Jugoslavije Marjan Vivoda, ki se bo udeležil kongresa te sindikalne organizacije. Ob vrnitvi iz Belgije se bo ustavil v Svici, kjer bo v imenu Zveze sindikatov Jugoslavije prisostvoval proslavi 50. obletnice ustanovitve Sindikata javnih služb Svice.

S seje MLO Ljubljana

Včeraj popoldne je bila skupna seja Mestnega zbora in Zbora proizvajalcev MLO Ljubljana, ki jo je vodil dr. Marjan Dermastia. Razpravljali so o poročilu Sveta za notranje zadeve ter o njegovem delu v minulim letu, nadalje o predlogu odloka o pobiranju občinskega prometnega davka ter o pobiranju občinskih taks. Odborniki MLO so govorili tudi o pravilniku o dopolnilnih plačah in nagradah uslužbencev Komunalne banke v Ljubljani.

Plenarna seja Zveze farmacevtskih društev Jugoslavije

Na VI. plenarnem sestanku uprave Zveze farmacevtskih društev Jugoslavije, ki zaseda v Splitu, so predlagali, naj bi deloma omili predpise o kontroli zdravil, ki so po mnenju udeležencev prestrogi in niso v skladu z možnostmi naše proizvodnje. Ta ukrep bi bil začasen in bi veljal, dokler se naša farmacevtska industrija ne bi okrepila. Pri tem

so poudarili, da omiljenje predpisov ne bi vplivalo na kakovost zdravil in na zdravljenje bolnikov.

Spomenik padlim borec Istre

V Pulju so slovesno odkrili spomenik padlim borec Istre. Spomenik je izdelal iz kamna in bronu, izdelal pa ga je naš znani kipar Vanja Radauš. Ta spomenik je dar Zveznega izvršnega sveta mestu Pulju.

Seje komisije za predpise o organizaciji državne uprave

Skupna komisija Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta za predpise o organizaciji državne uprave in o uslužbenem sistemu je na zadnjih sejah proučila glavna vprašanja v zvezi s predpisi o organizaciji zveznih in republiških organov državne uprave. Proučila je tudi nekatera vprašanja, nanašajoča se na novi zakon o državnih uslužbencih. Podkomisije bodo na podlagi sklepov, sprejetih na tej seji, nadaljevale delo v zvezi s pripravljanim predpisom.

Prvi jugoslovanski aerološki observatorij

V Beogradu so začeli graditi naš prvi aerološki observatorij, ki bo na najsodobnejši način proučeval vremenske razmere. V njegovih laboratorijih, ki bodo opremljeni z modernimi napravami, bodo proučevali zgoraj omenjena, vlažnost zraka ter smer in jakost vetrov. Za sedaj dela aerološka postaja, ki so jo jeseni zgradili v bližini beogradskega astronomskega observatorija. Leta daje vsak dan podatke o vremenskih razmerah v deželi.

Posvetovanje o problemih prehrane

Na pobudo Zveze ženskih društev Jugoslavije je bilo predvčerajšnjim v Beogradu posvetovanje o problemih prehrane in izboljšanja gospodinjstva. V referatu so bili zlasti poudarjeni uspehi zavodov za napredek gospodinjstva v Ljubljani in Zapolinju, ki so bili govora grebu. V referatu je bilo govora tudi o nekaterih težavah pri delu v izboljšanje gospodinjstva. Tovarišica Cveticova je predvsem opozorila na pomanjkanje kvalificiranih kadrov, na pomek pomanjkljive gnotne možnosti, zlasti pa še na problem vseženskega sodelovanja med zastavljeno napredek gospodinjstva in organizacijami, ki se ukvarjajo s temi vprašanji.

PREDSEDSTVO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE PRIREJA V POČASTITEV 10. OBLETNICE OSVOBODITVE

SVEČAN KONCERT

KI BO V DVORANI SLOVENSKE FILHARMONIJE DNE 14. MAJA OB 20. URI

Spored:

- Dimitrij Zebre: Svobodi naproti
- Marjan Kozina: Illova gora, Bela krajina
- Oskar Danon: Kozara
- Apih-Vrabc: Bilečanka
- Rado Simoniti: Pesem o Titu

Koncert izvajata orkester in zbor Slovenske filharmonije pod vodstvom Sama Hubada in Rada Simonitija

Uveljavljanje dogovora o odkupnih cenah za živino

S plenarnega sestanka pododseka za živino pri Trgovinski zbornici za LRS

Na včerajšnjem plenarnem sestanku pododseka za živino pri Trgovinski zbornici za Slovenijo so obširneje razpravljali o tem, kako uveljavljajo dogovor o odkupnih cenah za živino, ki je bil v okviru tega odseka sklenjen 24. marca t. l. in na podlagi katerega so trgovinske inšpekcije začele kontrolirati poslovanje odkupnih podjetij. Po ugotovitvah teh inšpekcij se podjetja v glavnem drže dogovora, nekatera v Ljubljani se jih tudi dosledno drže, vendar je bilo ugotovljenih tudi več kršitev tako pri podjetjih v Ljubljani, Sežani, Krškem, Zagorju itd.

Na včerajšnjem plenarnem sestanku pododseka za živino pri Trgovinski zbornici za Slovenijo so obširneje razpravljali o tem, kako uveljavljajo dogovor o odkupnih cenah za živino, ki je bil v okviru tega odseka sklenjen 24. marca t. l. in na podlagi katerega so trgovinske inšpekcije začele kontrolirati poslovanje odkupnih podjetij. Po ugotovitvah teh inšpekcij se podjetja v glavnem drže dogovora, nekatera v Ljubljani se jih tudi dosledno drže, vendar je bilo ugotovljenih tudi več kršitev tako pri podjetjih v Ljubljani, Sežani, Krškem, Zagorju itd.

Ta podjetja sicer niso neposredno prepičevala živine, pač pa so posredno kršila dogovor z neupravičeno priznavanjem višje klasifikacije, večje marže zadrugi ali pa so živino kupovali »na počez«. Sledilo so seveda sankcije z začasnim blokiranjem kredita pri Narodni banki in z uvedbo postopka pri častnem sodišču Trgovinske zbornice. Izvajanje dogovora pa se bo še zaostri.

Zaradi vskladitve cen je bilo nedavno v Krškem posvetovanje s predstavniki Trgovinske zbornice za Hrvatsko, ki so predlagali, naj bi se odkupne cene v Sloveniji prilagodile nižjim cenam, dogovorjenim na področju Hrvatske, v kar pa ni bilo moč privoliti, ker je v Sloveniji živina kvalitativno boljša in se tudi kakovostni razredi drugače ocenjujejo.

Trenutno pride na trg zelo malo živine in imajo mesarska podjetja precej težav in skrbi, kako priti do bina. To velja za govedo, zlasti pa za teleta, medtem ko nakup prašičev ne dela težav in cene popuščajo. V nekaterih okrajih sploh ni dobili telet, ker živinorejci obdrža vsa teleta za plemo. To je sicer razveselilivo, ker kaže, da se bo naš živinski fond nadalje povečal in da hoče živinorejci spriče sedanjih ugodnih cen zrediti še več živine; vendar pa ta razvoj trenutno povzroča težave pri preskrbi z mesom. Ze lani se je številčno stanje živine (kakor to kažejo rezultati popisa z dne 15. januarja t. l.) povečalo pri govedu za 10,1% in pri prašičih za 13,3%. Da živinorejci nadalje povečujejo število živine, ki jo rejejo, nam potrjujejo tudi visoke prodajne cene na sejmih za plemensko živino, ki gredo

čelo nad 200 din za kg. V doglednem času bo torej ponudba kladne živine precej večja. Trenotno pa je prav zaradi širjenja živinoreje ponudba kladne živine na trgu slaba. Sedanja stiska bo verjetno trajala še v juniju, potem pa je računati z večjo ponudbo. Mesarska podjetja imajo zdaj največjo skrb, kako preskrbeti našim turističnim krajem zadostno količino telečjeje mesa, ki ga gostinska podjetja nujno potrebujejo.

Glede odkupnih cen je pododsek za živino sklenil obdržati nespremenjene dosedanje cene in nadalje strogo izvajati dogovor. Sprememba dogovora je bila sprejeta le glede marže, ki se prizna zadrugam na dogovorne cene. Ta marža bo odslej znašala 3 din za kg pri govedu oziroma 5 din pri teletih in prašičih. Do prihodnjega plenarnega sestanka pa bo posebna komisija, sestavljena iz predstavnikov mesarskih podjetij, izvoznikov, kmetijske zbornice, Glavne zadrugne zveze, trgovinske inšpekcije in Narodne banke, proučila celotno poslovanje z živino, tako glede načina odkupa kakor tudi glede odkupnih cen, ki morajo biti pravilno vsklajene s proizvodnimi stroški glede klasifikacije, plačilnega prometa itd. Gre predvsem za povečanje razlike med cenami za kakovostno živino in ceno za slabo živino. Treba je stimulirati vzrejo boljše živine, kar je važno tudi za izvoz.

Dolgotrajna debata se je razvila glede odkupa s posredovanjem zadrug. Da bi izločili nakupovalce na terenu, je pododsek za živino lani predlagal, naj zadruge organizirajo dogone, na katerih se lahko odkupovalci podjetji pogode s kmeti, dogo-

Seja upravnega odbora Zvezne zunanjetrgovinske zbornice

Na seji upravnega odbora Zvezne zunanjetrgovinske zbornice, ki je bila včeraj in predvčerajšnjim v Beogradu, so obravnavali vrsto vprašanj s področja zunanje trgovine, med katerimi so prevladovala tista, katerih ureditev vpliva na kvalitetejnše delo in živahnejšo menjavo s tujino. Na seji so bili sproženi predlogi za boljše nagrajevanje v zunanji trgovini.

REZULTATI PARISKEGA DIPLOMATSKEGA TEDNA

PRESENEČENJE V RIMU

Da se Jalta ne bi ponovila

Male države v Atlantski zvezi in izven nje terjajo svojo pravico soodločanja v mednarodnih vprašanjih

(OD STALNEGA DOPISNIKA)

Pariz, 13. maja. S končnim zasedanjem Atlantske zveze, s posarsko debato novorojene Zahodnoevropske zveze in z razgovori med Faurem in Dullesom o Indokini je bil zaključen pariški diplomatski teden, o katerem pravijo, da je bil eden izmed najvažnejših povojnih dogodkov. Zdej ko so odstranili še zadnje oviro z razgovori strokovnjakov in veleposlanikov na Dunaju je presenc sedež mednarodne politične dejavnosti v glavno mesto Avstrije

Zasedanju Atlantske zveze v Parizu niso pripisovali velikega pomena. Z vključitvijo Nemčije so mu dali bolj značaj svečane in akademske seje, na kateri je pozornost v javnosti zbudilo sodelovanje nemških generalov. V nasprotju z dosedanjimi zasedanji je bila tokrat razprava zelo živahna in s čisto tehničnimi so jo usmerili na politična vprašanja. Ministri atlantskih dežel so imeli prvikrat priložnost, da so v okviru svojega Sveta govorili o svojih glediščih v zvezi z atlantsko politiko in da niso proučili možnosti, da bi mednarodna napetost popustila, marveč so tudi dejansko povabili Sovjetsko zvezo na posebno konferenco.

Nekatere članice Atlantske zveze niso zadovoljne, ker so jih odrinili od obravnavanja važnih vprašanj. To velja zlasti za Kanado in Holandsko. Vendar so

partnerjem, da nikakor ne bi želeli, da bi njihove tegobe obravnavali na »jaltski« način. Ker je tudi Francija sodelovala na jaltski konferenci in z vztrajnimi Mendès-Franceovimi akcijami, ki jih je potem nadaljeval Edgar Faure, pripomogla k sklicanju konferencie, je v Parizu že jasno izražena želja, da bi Francija na sestanku vesil rada dosegla čim več moralnega ugleda in se izkazala pred Evropo, zlasti pred najhujšimi narodi kot zastopnik koristi na konferenci nesodelujočih dežel.

B. Pesič

SPORAZUM O POSARJU

Pariz, 13. maja (AFP). Komunikacije o zadnji seji Sveta Zahodnoevropske zveze potrjuje voljo sedmih dežel, da dajo Posarju evropski statut v okviru Zahodnoevropske zveze in na podlagi francosko-nemškega sporazuma o Posarju. Komunikacije pravi dalje, da so ministri sedmih dežel tudi podpisali konvencijo o statusu zahodnoevropske zveze.

Posarska vlada je sinoči sprejela sklep o posarskem statusu. Že v Bad Godesbergu sta se

tutom. Svet zahodnoevropske zveze je sedaj časovno omejil to pravico na tri dni in na pravico posarske vlade do pritožbe na svet zahodnoevropske zveze. Hkrati je bilo sklenjeno, da bodo čim visoki komisar ne bo smel biti državljani nobene izmed članic zahodnoevropske zveze.

VELIKA BRITANIJA PRED VOLITVAMI (III)

Utvare in stvarne možnosti

(OD POSEBNEGA DOPISNIKA)

London, maja.

Eden izmed razlogov, da so bile razpisane volitve, je rekel Eden v svojem govoru po radiu, je bil tudi občutek, da morajo tisti, ki naj predstavljajo Veliko Britanijo na mednarodnih pogajanjih, vedeti, da imajo mandat naroda za to. Hkrati je izrazil upanje, da bo prišlo do razgovorov s Sovjetsko zvezo v enem ali dveh mesecih. Potem pa je zahteval od volivcev podporo in pooblastilo za pogajanja in pri tem poudaril, da so konservativci »složni« v vprašanih zunanji politiki, njihovi nasprotniki na volitvah, laburisti, ki tudi žele mir, pa »brezupno razcepjen« v vprašanju prave poti do tega cilja.

Tako je Anthony Eden v začetku volilne kampanje pogajanja s Sovjetsko vlado poudaril kot glavno zunanje politično vprašanje v boju konservativcev za zaupanje volivcev. Laburisti so

v volilnem razglasu že označili Attleeya za najprimernejšo angleško osebnost za pogajanja z maršalom Bulganinom. Tako je stopilo to vprašanje v ospredje predvolilne kampanje. Okrogla miza »velikih štirih« z ameriškim predsednikom in sovjetskim ministrskim predsednikom prvikrat skupaj po Potsdamu, to je tisto, kar nudi obe stranki volivcem na področju mednarodne politike. Vse kaže, da bo predvolilni boj v zvezi s pogajanjmi z Moskvo dokaj oster tudi zato, ker se razlike v glavnem nanašajo na vprašanje, kdo bo sedel na angleškem prestolu za mizo »velikih štirih«, ne pa kakšno politiko bo uveljavljal.

»Manchester Guardian« je v svojem komentarju po pravici pripomnil, da ni toliko važno, ali bomo povabili Bulganina in Molotova, kolikor kaj jima bomo povedali. To, kaj bodo govorili o konferenčno mizo, bo vsekakor bolj sodi v pristojnost diplomatov kakor volivcev. Angleški tisk posveča največ pozornosti sestanku »velikih štirih«, ki naj bi se ga udeležili najvišji predstavniki držav. Upanje, da bo prišlo do sestanka predsednikov vlad štirih držav, se je po splošnem mnenju znatno povečalo. Prva stvar, ki jo priporoča »Manchester Guardian«, je opreznost v zvezi s širjenjem utvar, da bi »takšna pogajanja že sama po sebi pomenila konec dela.« Če sede štirje ljudje za skupno mizo, čeprav bi bili gospod Eisenhower, maršal Bulganin, sir Anthony Eden in g. Faure, še ni rečeno, da bodo rešili svet te ali one skrbi.

Sestanek »velikih štirih«, do katerega bi utegnili priti letos v juliju, bi lahko trajal po angleškem mnenju samo nekaj dni in na njem bi neogibno obravnavali naslednja vprašanja: mir, razorožitev, ponovno združitev Nemčije in vprašanje Daljnega vzhoda. Po angleškem mnenju je največ, kar bi lahko spriči tako važnih mednarodnih vprašanj pričakovali od predsednikov vlad, da bi ustvarili ugodno vzdušje v začetku in dali pobudo za poznejši potek pogajanj.

»Times« je obravnaval to vprašanje v zvezi z bližnjimi razgovori štirih na dokaj zanimiv

Rim, 13. maja. Gronchijeva zavrnitev odstopa Scelbove vlade je presenetila politične kroge v Rimu in v vsej državi. Mar pomeni utrditev in novo podporo štiristrankarski koaliciji? Po mnenju mnogih pristojnih činiteljev tega ne pomeni. Odklonitev odstopa pušča dejansko vlado v njenem sedanjem položaju, polnem notranjih spopadov in nesoglasij.

Na strmoglavljenje Scelbove vlade bi bilo moč misliti v primeru, če bi bili že pripravili kako drugo ureditev in kako drugo vladno formulo. Toda demokristjani se še niso odločili. Orientacija proti Nenniju vsebuje zanje še mnogo neznank spriči moči dosedanjih opozicije v klerikalni stranki, spriči intervencije Vatikana, kakor tudi spriči notranjih nesoglasij v Nennijevi stranki, nastalih glede sodelovanja z demokristjani in ločitve od KP Italije.

Sprožiti v takšnih okoliščinah vladno krizo bi pomenilo, vrniti se, kot kaže, prisilno k ponovnemu uveljavljanju štiristrankarske koalicije. To uveljavljanje bi okrepiło vlado in štiristrankarski blok in pokazalo, da je to edina

možna rešitev. Omogočilo pa bi tudi preosnovno vlado po krizi in okrepitev njene sestave z vzpostavitvijo preciznih programatičnih temeljev, ki jih zahtevajo socialni demokrati in liberalci, Fanfaniju pa naložilo dolžnost, da se odkrije in brez dosedanjih pridržkov zavzame za koalicijsko politiko.

Kriza bi potemtakem zdaj bržkone utrdila vladno formulo, čeprav vodstvo demokristanske stranke in novi predsednik republike izražata nasproti njej mnogo pridržkov. Odklonitev odstopa pa je po drugi strani omogočila demokristjanom, da še nadalje ostanejo rezervirani nasproti vladi, da jo podpirajo samo v smislučasne ureditve — dokler ne bodo pri-

pravili druge in da se naposled izognejo prevzemu določnejših obveznosti v smislu programatičnega kompromisa, ki jim ga žele vsiliti druge koalicijske stranke.

Ponovno se je pokazalo, da tiči v šibkosti Scelbove vlade dejansko njena največja moč. Čeprav je raznorodna in polna notranjih nesoglasij glede glavnih vprašanj, čeprav nima možnosti, da bi sprožila kakršnokoli odločnejšo politično akcijo na socialnem in gospodarskem področju, hkrati začasno zadovoljuje vse tiste, ki pripravljajo nove rešitve in nove kombinacije, a ne žele pred tem ničesar ukreniti ne v eni ne v drugi smeri — niti v smeri konservativna niti reformizma.

F. Barbieri

Illigovi razgovori v Trstu

Trst, 13. maja. Avstrijski minister za trgovino in obnovo dr. Udo Illig, ki je bil tri dni na uradnem obisku v Trstu, se je danes popoldne prek Jugoslavije zopet vrnil na Dunaj. Popoldne je sprejel vladnega komisarja Palamaro.

V razgovoru z novinarji je podčrtal pomen tržaškega pristanišča za avstrijsko gospodarstvo in še enkrat poudaril potrebo po čimprejšnji ureditvi tarifnih in davčnih ugodnosti, ki bodo omogočile usmeritev avstrijskega prometa prek tržaškega pristanišča. To je bil po vojni prvi obisk predstavnika avstrijske vlade v Trstu.

Azijske dežele odklanjajo ameriško regionalno pomoč

Simla, 13. maja (AP). Predstavniki 13 azijskih dežel na konferenci v Simli so zavrnili zamisel o uporabi ameriške pomoči na regionalnem temelju. Tvorec tega načrta je direktor ameriške uprave za stike s tujino Harold Stassen. Predsednik ZDA Eisenhower je na njegovo pobudo predlagal Kongresu, naj potrdi azijskim deželam sklad v znesku 200 milijonov dolarjev.

Delegati na tej konferenci pa so prišli do zaključka, da morajo azijske dežele, ki prejemajo ameriško pomoč, nadaljevati vsaka zase svoj gospodarski napredek brez tesnejšega regionalnega sodelovanja. Kazno je, da so azijske dežele za razdelitev ameriške pomoči med posamezne dežele na dvostranskem temelju.

Varšavska konferenca

Varšava, 13. maja. Agencija TASS poroča, da je bila danes četrti seja varšavske konference vzhodnoevropskih dežel. Današnji seji je predsedoval vodja sovjetske delegacije maršal Bulganin in na njej so posamično proučili vse člene sporazuma o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči. Delegacije vseh dežel so se strinjale z besedilom pogodbe, ki jo bodo podpisale jutri popoldne.

D. Blagojevič

Nemčija v Atlantski zvezi: general Gruenther predstavlja novega zaveznika — generala Speidla francoskemu generalu Lerouxu

V poljubnem preplahu spriči zadnjih bojev v Saigonu je civilno prebivalstvo bežalo iz mesta v okolico in se skrivalo po džungli

Z zadnjega zasedanja Atlantskega sveta zunanjih ministrov: Nemei poleg Francozov

sklep o sklicanju konference štirih prepuštili Svetu atlantskih ministrov, kar si razlagajo kot čast, ki so jo trije izrazili zboru petnajstih, da bi ublažili njihovo nezadovoljstvo.

Razgovori o Aziji

Doslej je bilo pravilo, da so samo neposredno v Aziji angazirane dežele sodelovale pri določanju politike zahodnega bloka v tem delu sveta. Takšno pravilo pa menda ne velja več splošno. Zelo živahna debata na zasedanju Atlantskega sveta kaže, da Daljni vzhod ni več »tabu« in da si članice zveze laste pravico, da vplivajo na atlantsko politiko nasproti vsem problemom, od katerih je konec koncev odvisen mir. Članice Atlantske zveze ne nameravajo prepuščati vsega veslesljam. Po njihovem mnenju ni vprašanj, ki bi jih lahko izločili iz tako imenovane evropske politike

Po izkušnjah z Jalto

Spričo bližnje konference štirih so se znašle vse vlade teh dežel pred veliko odgovornostjo. Nastala je bojazen, da se na bregovih kaknega švicarskega jezera

Adenauer in Pinay zadnjič sporazumela o pravici bodočega evropskega visokega komisarja v Posarju, da razveljavi nekatere sklepe posarske vlade, kolikor bi bili v nasprotju s posarskim sta-

DANES PO SVETU

Spori v Argentini

V vsakdanjih vesteh o demonstracijah in aretacijah visokih funkcionarjev rimskokatoliške Cerkve v Argentini je vzbudila posebno pozornost vest o zahtevi Generalne konfederacije dela in Peronistične stranke, naj se Cerkve uradno loči od države. Če Kongres na maškem zasedanju o tem ne bo sprejel dokončnega sklepa, je znano, da bo to vprašanje v središču pozornosti novih volitev, ki bi utegnile biti že konec letošnjega leta. To pa pomeni, da bodo iz ustave izbrisali določbo, po kateri rimski katolicizem uživa razne ugodnosti: da država vera, da prejema državno podporo, da mora biti predsednik katolik in t. d.

Zanimivo je med drugim, da je predsednik Peron šele leta 1947 dal Cerkvi te ugodnosti. Dotlej je imela prosveta v Argentini celih 80 let do čela posvetni značaj. V zadnjih šestih mesecih odkar se je spor med vlado in Cerkvijo zelo razširil, so Cerkvi zveljavo, da v osnovnih in srednjih šolah imenuje tako imenovane

duhovne svetovalce, da nadzoruje in imenuje katehete, ukini so pomoč katoliškim privatnim šolam, ukini rimskokatoliški verski pouk v vseh javnih šolah, prepovedali verske manifestacije zunaj cerkva, ukini vsi verski prazniki in t. d. V Argentini so uveljavili tudi zakon, po katerem je dovoljena ločitev zakonske zveze, kakor tudi zakon o izenačenju zakonskih in nezakonskih otrok.

Ze teh nekaj ukrepov kaže na ambicije katoliške Cerkve, ki so sprožile reakcijo vlade šele, ko so prekoračile meje prosvete oz. ko je Cerkve napadla sindikate in družbene organizacije ter razne socialne ukrepe vlade (viadi je med drugim očitala pomanjkljivo higieno in pomanjkanje kopalnic v zaporih). Na splošno je katoliška Cerkve v Argentini začela politični boj za oblast in pri tem uporablja gospodarske težave v deželi. Spričo odločnosti in učinkovitosti storjenih ukrepov je argentinska vlada na najboljši poti, da hitro obratna s tem najnevarnejšim notranjim sovražnikom. Zanj je vsekakor težavnejše vprašanje intervencij Vatikana in velikega tujega kapitala, ki se še zmeraj nista spriznala z družbenimi reformami v Argentini na podlagi lastnega in neodvisnega industrijskega razvoja. Za argentinsko vlado so torej ti spori hkrati boj proti zunanjemu vmešavanju v notranje zadeve dežele.

V. Tesič

Napetost popušča

Predsednik Eisenhower je sklenil privoliti v sestanek predsednikov vlad ZDA, Velike Britanije, Francije in Sovjetske zveze. Na njem bi proučili vprašanje nadaljnega zboljšanja političnih razmer na svetu. Ta sklep je nov dokaz, da napetost na svetu še zmeraj popušča in da je že znatno popustila. To dokazuje tudi skorajšnjo sklenitev avstrijske državne pogodbe, splošno razpoloženje na afriško-azijski konferenci, novi elementi v kitajski politiki, privolitve ZDA v kitajsko-ameriške razgovore in nekatere korekture v splošni zunanje-politični smeri ameriške vlade. Vse to je znatno omililo nedavno še zelo napeto vzdušje v mednarodnih razmerah in stikih.

Sestanek predsednikov vlad štirih dežel, glavnih udeleženc v sporu med Vzhodom in Zahodom, bi lahko mnogo pripomogel k razlaseanju gledišč in stališč na obeh straneh, k njihovu zbliznanju, kjerkoli je to možno, in naposled tudi k zmanjšanju sumničnja in medsebojnega nezaupanja. Bilo bi pretirano in nerealistično, če bi pričakovali, da bodo prinesli ti razgovori temeljite spremembe v stistem, upostavljenih na obeh straneh v dnevih največje napetosti. Pač pa bi lahko ti razgovori omogočili, da bi vsi ti pojavi, ki jih zmeraj zavirajo politično razjasnitve na svetu, izgubili svojo ideološko ostrino. In to bi bil zelo važen uspeh, morda pa

tudi edini praktični izhod v času, ko se na zahodu Zahodna Nemčija vključuje v Atlantsko zvezo in ko na vzhodu menijo, da je treba razveljaviti pogodbo s Francijo in Veliko Britanijo in z varšavskim dogovorom uzakoniti vojaško povezavost vzhodnoevropskih dežel s Sovjetsko zvezo, da bi tako formalno upostavili protitež proti zahodnoevropski zvezi.

Ce pojde vse po sreči, bo kmalu odprta tudi pot k boljšim in trajnejšim ureditvam perečih mednarodnih zadev.

B. Lazič

Turistična konferenca Balkanske zveze

Atene, 13. maja. Predstavniki turističnih organizacij Jugoslavije, Grčije in Turčije so se danes sestali v Solunu, da bi proučili ukrep za napredek turizma in poglabitev medsebojnih stikov. Na konferenci bodo med drugim razpravljali o skupni turistični propagandi, organiziranju ekskurzij za tuje turiste ter sodelovanju turističnih organizacij. Jugoslovansko delegacijo vodi predsednik Turistične zveze Jugoslavije dr. Marijan Breclj.

Z VSEH STRANI SVETA

ARGENTINA

OBDAVČENJE CERKVENIH GOSPODARSKIH USTANOV
Buenos Aires, 13. maja (Reuters). Argentinski senat je sinoči sprejel slej vse verske gospodarske ustanove v Argentini plačevati davek enakor kakor zasebne ustanove. Z novim zakonom je bil razveljavljen prejšnji zakon o verskem pouku v šolah iz leta 1947.

JAPONSKA

AZIJSKA TRGOVINSKA KONFERENCA
Tokio, 13. maja (AFP). — Prvi svetovni kongres azijskih mednarodnih trgovinskih zbornic bo v drugi polovici maja v Tokiu. Na konferenci je že prislopo okrog 400 delegatov iz 30 dežel. Napovedanih je še 200 delegatov iz drugih dežel. Na kongresu bodo obravnavali predvsem azijska gospodarska vprašanja. V okviru kongresa bo več komisij proučilo trgovino, proizvodnjo in promet v Aziji.

ŽRTVE BRODOLOMA

Takamacu, 13. maja (AP). — Ob brodolomu, ki je nastal med otokoma Sikoku in Honšu, je utonilo 193 ljudi, med njimi tudi 100 dijakov. Na neznanu pogrešanih so še imena 54 ljudi, ki so bili na izletniški ladji, ki je pred tremi dnevi trčila v tovrstno ladjo »Uria Maru«.

KOREJNA

STRELI NA JUŽNOKOREJSKE RIBIŠKE
Seul, 13. maja (Reuters). — Severni Korejci so prvikrat streljali na južnokorejske ribiške ladje, odkar

FORMOZA

NAPAD NA KITAJSKE DZUNKE
Tajpeh, 13. maja (AFP). — Kuomintanska letala so danes 80 milj za hodno od Formoze napadla kakih 20 kitajskih obovoženih džunk. Po zadrževanju letalcev je bila neka džunka potopljena, nekaj pa jih je bilo poškodovanih.

JUŽNI VIETNAM

BILANCA BOJEV V SAIGONU
Saigon, 13. maja (AFP). — Med nedavnimi boji z obovoženimi silami verskih ločin je imela vladna vojska 55 mrtvih in 350 ranjenih, vojska ločine Bin Ksien pa 100 mrtvih, 500 ranjenih, 150 ujetih in 1000 ubežnikov. Vladne čete so zaplenile 800 pušk, 39 vozil, 6 metalcev mim in 10 strojníc.

INDONEZIJA

ZELEZNIŠKA NESREČA
Djakarta, 13. maja (AFP). — Na progi med Zoglo in Bandungom na Javi je nastala davi železniška nesreča. 30 potnikov je bilo ubitih, 39 pa ranjenih.

VELIKA BRITANIJA

OBČINSKE VOLITVE
London, 13. maja (AFP). — Konservativna vlada si je na večeršnjih občinskih volitvah priborila 334, izgubila pa 35 mandatov. Laburisti so dosegli 368 in izgubili 47 mandatov, liberalci pa so dosegli 75 in izgubili 49 mandatov. Volilni izidi v 4 občinah še niso znani.

»ČASTNA IN PRESVETLA REPUBLIKA SAN MARINO«

ORLJE GNEZDO NA TITANOVEM HRIBU

(OD POSEBNEGA DOPISNIKA)

Rim, maja. Blm, maja. Republiki, ni bilo nobenega gibanja za priključitev k Italiji, vsem ko je bil San Marino na drugi strani za aneksijske skomline najprej premajhen (vsem ko so bile skomline velike), pozneje pa prevelik (ko so postale skomline pod pritiskom razmer majhne). O tem, da bi zdaj izbrislali rdeči madež z zemljevida Italije, s katerim je označen San Marino, sedaj v glavnem nihče ne razmišlja.

Nameste obmejnih straž, blokov in carin stoji na državni meji samo turistična propagandna tablica »Dobrodošli v naši republiki«. Da pa bi menda avtonomije tega področja še bolj poudarili, so mejni kamni vzdolž ceste v Italijo črni, v San Marino pa rdeči. Ljudje pravijo, da teh barv niso izbrali po naključju. Barva naj pravzaprav opozarja na nepotopljivo in nespreljivo Italijo v protiklerikalni republiki, in sicer z delavski vlado. San Marino ima namreč, kakor vsaka druga spoštovanja vredna država, svojo vlado in svoj parlament. Kakor je že običajno pri državcih, so dobili organi oblasti svoje nazive v superlativu (da bi morda voljavost imen nadomestili z malenkostnim obsegom njihove moči). Parlament se imenuje v tej državi »Veliki in generalni svet«, vlada pa krasni ime »Državni kongres«. Komunistom in socialistom, ki so pritegnili še dva neodvisna poslance, se je posrečilo, da so dobili med 60 članov »Velikega sveta« večino glasov. Ker sta dva neodvisna, ki odločata o usodi države, po prepričanju konservativna liberalca, je njun konservativizem čisto vreden toliko, kolikor reformizem tridesetih predstavnikov vladajočih strank, ki bi prenehale biti vladajoče, če bi izgubile dva svoja sopolnika. To pa je že poseganje v »svilno« politiko. Tako ima San Marino vzdolž ceste rdeče mejne kamne, to pa pomeni tudi levčarsko vlado.

originalna sanmarinska torta (ki jo izdelajo v Benetkah), sanmarinske keramične vaze in krožniki (izdelani v Vietri pri Neaplju), sanmarinski muškati (iz toskanskih vinogradov) ter pripovedke in pravljice iz zgodovine San Marina. Slednje so menda vendarle čisto krajevne izdelke.

Turizem, tretji stebel neodvisnosti, je postal zadnje čase menda tudi namen obstoja te republike. Kateri izmed turističnih nadzetežev bi se povzpeli iz naslonjača v Igralnici v Riminu do grebenov orlovske pečine Titana, če ne bi bilo mamljivega upanja, da se bo lahko v svoji kozmopolitski domišljivosti pobahali, da je prestopil še eno mejo in prepotoval še eno državo! V Italiji pa so spet zadovoljni, da lahko turistom razen izkopanin, sonca, Caprija, Vezuva, pa peča, vina in Marijinih čudežev pokažejo tudi dve državi v državi Vatikana in San Marino, ki sta dosegli v Italiji avtonomijo, v enem primeru v obeh smereh, v drugem pa samo v eni. San Marino je seveda drugi primer.

Takoj za prvimi vrati

Zaradi vseh teh poročev, na katerih stoji neodvisnost v tej majčkini

republici, ni bilo nobenega gibanja za priključitev k Italiji, vsem ko je bil San Marino na drugi strani za aneksijske skomline najprej premajhen (vsem ko so bile skomline velike), pozneje pa prevelik (ko so postale skomline pod pritiskom razmer majhne). O tem, da bi zdaj izbrislali rdeči madež z zemljevida Italije, s katerim je označen San Marino, sedaj v glavnem nihče ne razmišlja.

PONDICHÉRY

NOVO PRIJATELJSTVO

v senci razvalin Duplexove trdnjave

(OD POSEBNEGA DOPISNIKA)

Pondichéry, konec aprila. Skača je redkost na tem strnjem obalnem področju Indijskega polotoka. Morda se je zato pomorskačkovsko oko pred kakimi 250 leti ustavilo na tem mestu na poti v Siam in Kitajsko. Preprostemu obiskovalcu se zdi tu slikoviteje kakor drugod. Pomorskačka pa so nedvomno vodili drugi razlogi. Mlademu francoskemu cesarstvu so bile potrebne trgovske luke, pozneje pa oporišča za osvajanje. In Pondichéry je postal francoski.

Kromit ga je opisal kot hiše z rdečimi strehami sredi kokosovih palm. Pobeljene cerkve so

stale v evropskem okraju, indijski okraj je bil umazan in mračen. Hiše so bile onodil iz lovirce ali bambusovega trsta, zamemarjene in bedne. Nad vsem tem pa čepi kot orlovske gnezdo trdnjava francoskega imperija v Indiji. Spremenilo se je potem to le malo. Morda je zdaj več hiš, morda so udobnejše in večje. Okraj revežev pa je še zmeraj mračen in beden. Cerkva je več, kakor jih je bilo, katoliških cerkva, pa tudi francoskih sol je več. Temeljito so se spremenili samo ostanki nekdanjih trdnjav. Tu so namesto francoske zastave nedavno razvili indijsko.

Pondichéry je tako postal simbol začetka in konca tuje oblasti

v Indiji. Lani novembra je francoski predstavnik v Pondichéryju na podlagi sporazuma med francosko in indijsko vlado izročil upravo posesti predstavniku indijske vlade. To je bil dogodek, ki ga je tihla Indija proslavila s salvo topov na trdnjavi Pondichéryja, z nekaj karikaturami v delhijskem tisku in s pozdravno brozjavko, ki jo je poslal Nehru ministrskemu predsedniku Mendès-Franceu. Slavnost morda ni bila umestna. V Indiji se še zmeraj trdovratno drže »dobre točke«, kakor jih je imenoval Nehru, »preprečena poslopja kolonializma«, bolj prepelera od vseh ostankov nekdanjih utrdb iz rdeče opeke.

Treba pa je omeniti, da je pred 206 leti skoraj istega dne po teh utrdah nemirno hodil generalni guverner Pondichéryja Duplex. Ves obupan je gledal, kako se zbira pred Pondichéryjem angleško ladjevje. Bolj je bil prepričan o svojem porazu, kakor komandant o svoji zmagi. Francozi sicer nikoli niso razumeli, zakaj se je angleška vojska umaknila izpred utrd, v katerih so zevale mnoge nebranjene odprtine. Po bitki pri Pondichéryju pa so spoznali, da se vsi tisti, ki iščejo opore v Indiji, ne morejo boriti brez podpore »Indije«.

Francija je bila daleč od onodil ni bilo moč pričakovati pomoči, Indijski vladarji so bili le redko prijatelji, nikakor pa ne vazali. Od te strani Duplex ni mogel pričakovati pomoči, saj ni mogel ničesar nuditi v zahvalo. Pomoč je prišla iz mračnega »okraja domačinov«, katerega prebivalci so bili vajeni bojev in raznih težav. Nad tem se je Duplex zamislil in tu je prvokrat pojasnil svoj načrt o osvojitvi Indije. V tej bitki je storil še en daljnosežen sklep. »Iz domačih vojakov« je poročal, sbi lahko zbrali izvrstno vojsko, če bi jih izvezbali po evropskem vzorcu.

Ceprav so Francozi skovali formulo o osvojitvi Indije ob pomoči Indije, so jo Angleži razumeli globlje. Angleži je niso samo sprejeli, marveč so se je tudi držali do konca. Polastili so se Indije z njeno pomočjo, jo obdržali in tudi zapustili, brž ko je postala podpora »Indije« sporna. Francozi so se še dolgo spleli in mešali pomanjkanje oboroženih akcij s pojmom podpore. Pred letom dni je Nehru govoril, da bo Pariz »moral zapustiti svoje posesti v Indiji«. Odgovor Francije pa je bil izkrcaje čet, povezovalje Pondichéryja z indokitajsko vojno in notranji teror. Posest so zapustili Francozi šele, ko je prišel na krmilo Mendès-France. ki je morda najbolje spoznal prave koristi svoje dežele v tem delu sveta.

Zdaj vzhra tu indijska zastava, čeprav so ostale francoske šole, francoski napisi, francoske kulturne ustanove in francoski jezik. Indije to ne moti — še več, pomaga ji. Francozi in Indijci so tu prijatelji pod razvalinami Duplexove trdnjave »katere rdečo opeko uporabljajo zdaj za zgraditev mostu prijateljstva med obema narodoma«. Tu so Francozi naučili Angleže, kako je treba osvojiti Indijo, Angleži pa Francoze, kako jo je treba zapustiti.

Ladislav Bruner

Trije stebri svobode

Prebivalci San Marina so prepričani, da njihova republika v doglednem času ne bo utonila v morju italijanske državne razpršitve. Razpršitve okrog nje. O svoji avtonomiji pravijo, da stoji na treh čvrstih stebrih. Prvi stebel je blaginja San Marina, sreča prebivalcev, da jim ni treba služiti v vojski in da ne gredo v vojno. Mussoliniju se je bilo posrečilo, da je v 20 letih vasil San Marino fašistično vlado, ni se mu pa posrečilo pognati vojno niti iz svoje vlade. Jasno je, da se bodo prebivalci San Marina zmeraj odločili med neodvisnostjo in vojno za prvo, dokler jih bodo vpraševali.

Drugi stebel republike je prednost, ki jo nudi svoji državljanom, da se razglašajo za Sanmarince, kadarkoli je govora o napakah Italije, za Italijane pa, kadar je govora o njenih vrtilmah. Dostoj je bilo težko ugotoviti, ali imajo prebivalci te republike več priložnosti, da uporabijo prvo ali drugo možnost. Vsekar so Sanmarinci edini prebivalci apeniškega skornja, ki se jim je posrečilo vključiti v knjižno svetlo v »svilno« stran. Italijanske zgodovine pri tem pa izločiti neugodno bilanco novih mirnih strani. Njihova knjiga zapuščeni je mnogo tanjša in lažja, toda Sanmarinci je nikakor nečesto obtežiti.

Tretji stebel neodvisnosti je turizem. Vzdolž tistih levčarskih poharvanih cest, ki se seveda ne ognejo česnim ovinkom, prebivalci zleto spoštovane in presrečene, kakor sami imenujejo svojo republiko, sprejemajo goste v manifestativnem spallru. Gostoljubni so in ljubivivi, vendar pa jih je izključno poslovni duh potisnil v spallr. Turiste oblecajo, da bi jim morda potisnil v roke — za denar katerekoli države — ta ali oni spominke ali izdelke avtonomne domače manufakture. Njihove specialitete so:

Delegacija naših žena v Belgiji

Bruselj, 15. maja. (Tanjug.) Danes je prispela v Belgijo delegacija žen SZDL pod vodstvom Spasenije Babovičeve, ki se bo mudila dva tedna v Belgiji kot goste Socialistične organizacije »Femme Prévoyance Sociale«. Delegacija je v Bruslju sprejela in pozdravila tajnika nacionalnega odbora belgijske organizacije Irène Pétris. Navzoči so bili tudi predstavniki jugoslovanskega veleposlaništva v Bruslju.

Na periferiji Pondichéryja

TIHA VOJNA ZARADI UR

med Švico in Združenimi državami Amerike

(OD STALNEGA DOPISNIKA)

Z preprostega človeka je ura praktičen instrument, eden izmed sofisticiranih poslušnih mehaničnih slušnežev, dokumentov nove dobe. Ta majhen mehanizem je spoznal muhe časa in človeka opozarja na njegovo gibanje. V prejšnjih časih časa niso tako zelo spoštovali. Takrat si je ura prizadevala vzbuditi človekovo zanimanje s svojo zunanostjo, malone s pesniško obliko, z barvami in svojo arhitekturo. Peta je nežne menule in imela plesalce, ki se v grazično kadrijo seznanjali lastnika s časom. Zdaj so ure opustile znanji blesk, zdaj so njihove oblike skromne, prestile so se na roke, pod rokave. Tudi ure imajo svojo zgodovino. Razvila se je od ob vnožju pogorja Jure, po vaseh in slikovitih mestih.

Zeneva, konec aprila. Švicarski delavec, švicarski tisk je ostal strogo v mejah dostojnosti in strpnosti, ko je pisal o deželi, s katero je Švica še leta 1850 sklenila znano pogodbo o prijateljstvu in trgovini. Toda vihar je kmalu prodrl tudi v dnevalni tisk. Čelo »Nuew Züricher Zeitung«, ki ta naš svet zmeraj obravnava nekako zviška, je zavela kri. »To je prelomnica v švicarski politiki po drugi svetovni vojni, Eisenhowerjeva kapitulacija pod pritiskom močnih in srovnih notranjih kerlet, ki jim prijateljstvo z našo državo ni prav nič važno.«

trustovsko akcijo proti 21 uvoznikom in sestavljenem švicarskih ur, švicarji so reagirali del skladnega načrta za izločitev švicarskih ur z ameriškega trga. Zoga v nogometni tekmi je pripadla ameriškiemu finančnemu ministru, ki je nedavno zadalo tretji udarec industriji, s katero se ta majhna dežela predstavlja svetu že celih štiri sto let. To je sklep o spremembi carinskih predpisov, po katerem je treba plačevati večjo carino za uvožene ure, podvržene v Ameriki posebnemu procesu. To so ure, ki imajo kovinske kapice (tožnja »dixie«), ki omogoča, da vdelajo v nje ružne naknadno, kar opravilo ameriški sestavljalci švicarskih ur. Zveza švicarskih urarjev je leta 1938 prepovedala to naknadno delo, po Eisenhowerjevem sklepu pa si je premislila.

»General je postal urar«

Letos sredi februarja so švicarski izdelovalci ur opazili v časniku »New York Herald Tribune« mračen obraz. Bil je ameriški general Omar Bradley, ki je potem, ko je z velikimi črkami čez svo stran vprašal: »Ali morem spregovoriti? Izrekel 2000 besed v obrambo ameriške industrije ur. »Instrumenti težkega bombnika zahtevajo nad 3000 delov z rubini; te dele lahko izdelajo samo naše družbe, ki poznajo švicarsko spretnost.« Švicarski list »La tutta sindacale« mu je na to odgovoril: »General je postal urar. Ker se ni izučil svoje stroke, vključuje v boj za profite generalov ugled.«

(Konec jutri)

Dopisujte v naš list!

Preplah v Švici

Za kakšen boj gre? Če trg spremeni svoje običaje, je tu takoj četiti posledice. Še nikoli v dolgi zgodovini te tehnične umetnosti, neovno v tej deželi, ki je s spretnostjo nadomestila svojo naravno revščino, ni nastal preplah kakor zdaj, po lanskem sklepu predsednika Eisenhowerja o 50% zvišanju carin na švicarske ure in njihove dele. Sto petdeset tovarnarjev ur, ki zaposlujejo 60.000 delavcev, je sprejelo lani 27. julija ta sklep kot posmrtno korčeno in Austrilij, od katere živi vsak deseti

Ukrepi za zaščito ameriške industrije

Napoli je trenutak, da Švica dokaže, da ji ure niso zgolj stvar ugleda in ponosa industrije, katere »veličastni ritmi« ni ušel niti očesu velike priče Goetheja. Ameriški udarec je bil izrečen. Prva udarec je znan po pogodbi o prijateljstvu in trgovini. Toda vihar je kmalu prodrl tudi v dnevalni tisk. Čelo »Nuew Züricher Zeitung«, ki ta naš svet zmeraj obravnava nekako zviška, je zavela kri. »To je prelomnica v švicarski politiki po drugi svetovni vojni, Eisenhowerjeva kapitulacija pod pritiskom močnih in srovnih notranjih kerlet, ki jim prijateljstvo z našo državo ni prav nič važno.«

Kombinat živilske industrije »CELEIA-SAD«, CELJE

razpisuje

nagradno anketo

Preimek, ime _____
 poklic _____ kraj, ulica _____

 _____ kraj _____

Kolikor so odgovori v vprašanih nakazani, prosimo, ustrezno podčrtajte! Daljše odgovore prosimo priložite na posebnem listu.

1. Ali ste že vedeli, da popijete v enem litru sadnega soka vsebino približno 1,4 kg svežega sadja? Da — ne.
2. Ali Vam ugaja okus jabolčnega soka (da — ne), grozdnega soka (da — ne), borovničevega bisera (da — ne)?
3. Če Vam ne ugaja, napišite zakaj _____
4. Ali ste že vedeli, da vsebuje en liter grozdnega soka več hranilne vrednosti kot en liter mleka in en kilogram krompirja (grozdnji sok 800 kalorij, mleko 700 kalorij, krompir 650 kalorij). Da — ne.
5. Ali ste že vedeli, da vsebuje en liter borovničevega soka 1,400 mg vitamina C, torej več kot en liter limoninega soka, ki ga vsebuje 650 mg? Da — ne.
6. Ali ste že vedeli, da so sadni sokovi odlično zdravilo za bolne na ledvicah, srcu, jetrih, živcih in prebavilih ter da so pri akutnih in kroničnih boleznih neobhodno potrebno zdravilo? Da — ne.
7. Ali ste vedeli, da vsebujejo sadni sokovi grozdnji sladkor, mineralne snovi in vitamine, ki so za človeški organizem neobhodno potrebni? Da — ne.
8. Ali ste že vedeli, da je naravni grozdnji sladkor v sokovih hranivo za mišice in prehaja naravnost v kri? Zato je važno hranivo za športnike in fizične delavce. Da — ne.
9. Ali ste že vedeli, da znaša potrošnja sadnih sokov na prebivalca: v Švici 20 l, v Nemčiji 8 l, v ZDA 10 l, v Jugoslaviji pa komaj 0,07 l? Da — ne.
10. Ali veste, da pijejo v naprednih deželah sadne sokove pred zajtrkom, pri vseh obrokih hrane in med delom kot osvetožujočo pijačo? Da — ne.
11. Ali ste že vedeli, da pridobiva »Celeia Sad« sadne sokove izključno s stiskanjem naravnega sadja in jagodičevja brez kakršnihkoli umetnih primesi? Da — ne.
12. Ali ste že vedeli, da so sadni sokovi zlasti za doraščajočo mladino nujno potrebna hrana? Da — ne.
13. Ali ste že vedeli, da je jabolčni sok izredno poživilo za ljudi, ki imajo zjutraj »mačka«? Da — ne.
14. Ali veste, da pride okus sadnih sokov do izraza le, če pijemo ohlajene? Da — ne.
15. Katero brezalkoholno pijačo običajno naročite otroku?

Ali se ta pijača lahko primerja s sadnimi sokovi (upoštevajte razliko med naravnimi in umetnimi pijačami)? Da — ne.

16. Ali lahko vedno kupite v Vašem kraju sadne sokove? Da — ne. Če sadnih sokov ne dobite, kaj naj bi po Vašem mnenju storila tovarna in kaj naj bi storil potrošnik? (Odgovor na listu.)

17. Ali soglašate z nami, da je gostinski obrat, ki ne nudi sadnih sokov svojim gostom, zastarel in primitiven? Da — ne.
18. Ali priznate, da je mešana in marelična marmelada »Celeia-Sad« po kvaliteti najboljša? Da — ne. Če ne smatrate, da prednjači, napišite zakaj. (Odgovor na listu.)
19. Ali Vam ugajajo: malinovec, limonov sirup, kompoti in džemi »Celeia-Sad«? Da — ne. Napišite Vaše mnenje, pripombe in predloge.
20. Ali je cena sadnih sokov nasproti drugim pijačam previsoka? (Upoštevajte razliko med naravnimi in umetnimi pijačami.) Da — ne. Če smatrate, da je visoka, katere izredne ukrepe naj bi po Vašem mnenju napravila tovarna in kaj naj bi napravili oblastni in gospodarski organi? (Odgovor na listu.)
21. Ali ste zadovoljni z embalažo (etikete, steklenice, zabojli, z izgledom, konsistenco blaga, reklamo in propagando ter s komercialnim poslovanjem »Celeia-Sad«? Da — ne. Napišite Vaše pripombe in predloge.
22. Ali Vam ugaja tovarniški naziv »Celeia-Sad«? Da — ne.

Če ne, kako bi Vi imenovali našo tovarno? _____

Vaše pripombe in predloge bo tovarna resno proučila, ker želj svoje delo približati interesom potrošnikov.

Izpolnjene ankete liste pošljite najpozneje do 25. maja t. l. na upravo »Ljudske pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva 2, ali pa na podružnice »Ljudske pravice« v Mariboru, Celju, Kranju, Novem mestu, na Jesenicah, v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku.

Izžrebanim udeležencem nagradne ankete bo »Celeia-Sad« razdelila naslednjih 25 nagrad:

1. nagrada: 5000 din, 2. nagrada: 1 zaboj borovničevega bisera,
3. nagrada: 2 zaboja mešane marmelade po 10 kg, 4. nagrada: 1 zaboj grozdnega soka, 5. nagrada: 1 zaboj jabolčnega soka, 6. nagrada: 1 zaboj marelične marmelade (10 kg), 7. do 15. nagrada: po 2 zabojčka marmelade à 2 kg, 16. do 20. nagrada: po 2 kozarca džema, 21. do 25. nagrada: po 2 kozarčka paradižnikove mežge.

VABIMO VAS, DA OBISČETE

I. JUGOSLOVANSKO LOVSKO IN RIBIŠKO RAZSTAVO V LJUBLJANI

od 14. do 24. maja 1955

NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU OB TITOVJI CESTI

Vstopnina: odrasli 50 din, dijaki 20 din, skupine pod vodstvom za šole in vojske 10 din, otroci do 7. leta v spremstvu staršev prosto.

REPUBLIŠKI ODBOR LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

»METALNA« — TOVARNA KONSTRUKCIJ IN STROJNIH NAPRAV — MARIBOR

sprejme večje število kvalificiranih delavcev, in to:

električarjev, gradbenih ključavničarjev, kovačev, elektrovarilcev, strugarjev in ključavničarjev

Stanovanje za samce na razpolago v samskem domu podjetja

M-297

Vsezvezna slikarska razstava v Moskvi

CELJSKI GLEDALIŠKI FESTIVAL

Tretja in četrta noviteta

»KORAK NAPREJI!« — TODA ŠE VEDNO: »NI VELIKIH UMETNIN...«

Branko Hofman »Življenje zmaguje« in Jože Javoršek »Kriminalne zgodbe«

(OD NAŠEGA DOPISNIKA)

V moskvi prirejajo v raznih umetniških salonih vse leto skupne in posamezne razstave umetnikov, slikarjev in kiparjev, ki so zelo obiskane in nudijo vpogled v novejšo sovjetsko umetnost. Največ zanimanja pa vzbujajo vsezvezna umetniška razstava, na kateri vsako leto sodeluje več sto razstavljalcev s svojimi slikami ali kipi.

Letošnja vsezvezna umetniška razstava, ki je že dlje časa odprta v nekaterih dvoranah Tretejske galerije, je vzbudila pozornost tako med kritiki kakor obiskovalci. Na njej je razstavljenih okrog 2000 del, v glavnem slik.

V nasprotju s prejšnjimi leti so se pojavili nekateri mlajši umetniki, ki so prinesli svežino in skušali uveljaviti svoj lastni slog in umetniški izraz. Te slike so bile v glavnem v središču pozornosti. Obiskovalci in uradni kritiki pa so jih različno ocenili. Vsekakor pa so po splošni sodbi pomisleke najzanimivejše umetnine na razstavi.

KAKO KRITIKI PRESOJAJO RAZSTAVO

Kritiki, toda samo del le-teh, ki so prebrali svoje setavke v tisku, so imeli o vsezvezni razstavi, kakor smo že rekli, tako dobro kakor tudi precej negativna mnenja. Tako so na primer nastop mlajših slikarjev na razstavi ocenili pozitivno, kajti v zadnjih letih so prevladovala vedno ista imena, zdaj pa se je prebela v ospredje tudi vrsta novih umetnikov. Prodor mladih sil v slikarstvo ter umetnost nasploh, v književnost se posebej, je problem zase, ki ga v Sovjetski zvezi še niso odstranili z dnevnega reda. Toda kakor vse kaže, so mladi na razstavi prodrli. — Vendar kritiki sodijo, da so prinesli s seboj tudi vrsto pomanjšanih stvari: nagajnost k temu karvali zapletene probleme, ne poglabljajo se vanje, prikazujejo samo zunanjo plat problemov. Dalje ne proučujejo dovolj svojih junakov, ne ugotavljajo njihovih značilnosti. In naposled so tu in tam tudi pojavi »modernizma«, ki ne ustrezajo sovjetski kulturi. Ti pojavi navdajajo kritike s skrbjo in jih vzbujajo, kajti težko je izreči sodbo o stvareh, ki jih že prej niso uvrstili v določene oblike in kategorije. Kritiki iščejo zlato sredino — zadovoljni so, ker mladi ker so zavrgli ostanke »lažnega klasicizma«, ker se je zmanjšalo število »izmišljenih, lažnih in primitivno lepih slik«.

OCITKI NA RAČUN »STARIH IN MLADIH«

Splošno mnenje je, da pomeni nova vsezvezna razstava napredek v primeri s prejšnjimi. Več individualnosti je v njej, več zanimivejših tem, toda še vedno ne odseva »bogatega, duševnega in notranjega sveta sovjetskih ljudi«. Znani kritik V. Serov se na priložnosti pritožuje na kvaliteto razstavljenih slik in piše: »Ni rečko, da se na naših slikah pojavljajo ljudje s standardnim deurnim nasmehom na ustnicah, povprečni, enaki drugi drugim. Takšni tipi zlasti živijo na nekaterih slikah na tej razstavi. Zdi se, da taisti moški, ki si je oblekel delavsko obleko, poziva k zvišanju delovne storilnosti, po tlej pa si je obril brado in jel

pozivati k povečanju donosa krompirja.«

Kritiki, o katerih bi lahko rekli, da niso daleč od resnice, kadar pišejo kakor V. Serov, pa hkrati niso zadovoljni niti s številno slik, posvečenih težki industriji ter sodijo, da v času, ko vlada in Partija pripisujeta prvenstveni pomen krepitvi težke industrije kot podlagi nadaljnje razvoja celotnega gospodarstva, ni dovolj slik s tega področja.

SODBE VODILNIH UMETNIŠKIH GLASIL

Zanimivo je, da se obiskovalci najbolj zaustavljajo pred slikami Plastova, Laktionova, Dejneke — umetnikov, ki jih uradni kritiki niso najugodneje ocenili. Plastova so na primer označili kot simbolista, ki se vrača na staro, navdušuje nad življenjsko poezijo, toda ne opaža sprememb, ki so nastale v Sovjetski zvezi. Njegova »Pomlad«, prvi ženski akt, ki se je po tolikih letih pojavil na razstavi v SZ, so ocenili kot zanimivo sliko, toda kritiki niso imeli poguma, povedati kaj bolj odločnega. »Slika je tako samostojna, da jo je težko uvrstiti brez pripombe v okvir določenega žanra,« je zapisal neki kritik. V. Serov pa sodi, da Plastov vidi »staro brez novega« itd.

Laktionova odlikujejo nenavadno žive barve, virtuozno poudarjanje nadrobnosti in svojevrstna manira, ki je na razstavi ne srečamo samo pri njem. Kritika ni docela odklonila vrednosti njegovih slik, sodi pa, da so le-te preobremenjene s podrobnostmi, da nimajo določenega cilja, da so pod vplivom naturalizma itd. — Dejneka, tretji slikar, ki so ga napadli, ni vseh kritikom zaradi

Stane Keržič: Miranček

plakaterskega, neživljenjstega prikazovanja svojih tipov, pač nje podobe sovjetskih ljudi; celo njegove dobre zamisli je pokvaril dotok »modernizma«.

Ne glede na vse te sodbe, priobčene v vodilnih umetniških glasilih, se vodniki na razstavi najbolj zadržujejo prav pred slikami teh slikarjev. In večina ugotavlja, da so lepe in nove. Pri Plastovu jih navdušuje smelost v obravnavanju golega telesa — po dolgi vrsti let si je namreč prvi upal, navdušiti se nad lepoto telesa. Tudi simbolična in alegorična zamisel je vodnikom všeč. Laktionov jim je že bolj nerazumljiv, ker jim manjka izkušeni, da bi mogli svobodneje presoditi smelost v uporabi barv.

Obiskovalci imajo svoje mnenje. V knjigi vtisov, ki ni ravno bogata z njimi, so najugodnejše sodbe izrekli o Plastovu, Laktionovu in Dejneki. »Brez Laktionova,« piše eden izmed obiskovalcev, »bi bila razstava dolgočasna.« Dela Plastova so obiskovalcem všeč. »Dober mojster je,« beremo v knjigi, »ker ima svoj slog.« Razen tega se nekaj obiskovalcev strinja, da pomeni razstava »korak napreji,« vendar bode v oči kratak zapisek: »Na razstavi ni velikih umetnin.«

D. CULIC

V sredo je na celjskem festivalu gostovalo SNG iz Maribora z dramo »Življenje zmaguje« pesnika Branka Hofmana.

V teatrski praksi je prvenec tista drama, ki prvič pride na oder. Tako je tudi »Življenje zmaguje« prvenec, čeprav je Hofman napisal pred leti tridesetjanko »Udarec v obraz,« ki je bila tiskana v Mladinski reviji, a ne uprizorjena. Prav iz Mladinske revije in mariborskih Obzorij pa je Hofman zaslovel kot pesnik in publicist. Izdal je pesniško zbirko »Pred jutrom«, v letošnjem letu pa izideta v Mariboru dve novi njegovi knjigi.

Hofman je vzel snov za svojo dramo neposredno iz sodobnega življenja. Motiv ljubezni med starejšo ženo in mlajšim moškim je sicer dovolj konvencionalen, vendar Hofmanu ne gre za fabulo, marveč poskuša reševati moralno-človeške probleme in odnose med generacijami, ki je nosila breme minule vojne na svojih ramenih, in generacijo, ki je dozorila v povojnem času. Predstavnika obeh generacij sta v drami Zora in Drago. Mimo obeh osrednjih junakov je Hofman lahko portretiral tudi ostale akterje.

Zanimiva, morda včasih kar

moderna, je tako imenovana tehnika dramske retrospekcije, ki je tudi v Hofmanovi drami pri eni ali dveh vrtnitvah v minulost sama sebi namen. Obenem pa je Hofmanova drama z vso primerno resnostjo, celo pretresljivostjo, četudi tu in tam s preobčutno konstruiranostjo, dramatično napisano odrsko delo.

Tehnično zelo zahtevno delo je mariborska Drama v režiji Frana Žižka in scenografski opremi Vlada Rijavca z uspehom uprizorila. Glavno junakinjo je zelo sugestivno igrala Angela Janko-Jenčičeva, z nekoliko manjšo močjo so se ji pridružili ostali interpreti: Terpin, Florjančič, Samec, Gorinšek, Mlakar, Godinova, Hočevar in Blaževa.

Avtor »Kriminalne zgodbe« Jože Javoršek, čigar igro v treh dejanjih je krstil ansambel celjskega Mestnega gledališča, je gledalcem brez dvoma znan. Jože Javoršek se je s subtilno liričnostjo oglašil že pred vojno v Dejanju. Pred leti je kritika njegovo pesniško zbirko »Partizanska lirika« v resnici po krivem prezrla. Zadnja leta pa se, kot sam pravi, ukvarja z najbolj nevhvaleznim poslom, ki se ga človek lahko loti: z gledališko kritiko.

»Kriminalna zgodba« je brez dvoma moderna, z veliko intelektualno erudicijo, nespornim talentom, evropskim navdihom pisana drama. Lahko bi jo krstili za moderno satiro na problem pisateljstva. Središčno vprašanje tvori diskrepanca med živim življenjem in literarnim fantazijo, ki to življenje s silo vprega v neživljenjske vaje. Ob tem problemu Javoršek razvija zgodbo o »pisatelju« Matiji Klancu, junaku njegovega »romana« Marku Zidarju, pisatelju ženi Katarini in njeni zali hčerki Vijolici.

»Kriminalna zgodba« je sicer prenadolgo eksponirana, zato pa ji satirične bodice in domala francoska ironija dajejo moč dramatičnega vzgona.

Svojevrstno zanimiva, dasiravno ne docela izvirna, je dramska tehnika »Kriminalne zgodbe«: junaki romana, ki ga piše Klanc, se materializirajo in aktivno posežejo v življenje.

Dramo je uprizorilo celjsko Mestno gledališče v izredno zanimivi, čeprav tudi problematični režiji Andreja Henga in odlični inscenaciji Svete Jovanoviča. V uprizoritvi, ki sodi do slej med najboljše izvedbe noviteta na festivalu, so dosegli velik uspeh interpreti: Krošlova, Mavčverjeva, Dolinar in Skof.

Obespele novitete Hofmana in Javorška, kakor tudi njih izvedbe, je publika zelo topla nagradila s priznanjem.

Vasja Predan

Paul Hindemith dobil Sibeliusovo nagrado

Nemški skladatelj Paul Hindemith je dobil Sibeliusovo nagrado, ki je vsako leto podeli iz sklada Wilhuri. Nagrada znaša 7,5 milijonov finskih mark.

Finci bodo v Parizu nastopili s Molièrom

Med drugim se bo velikega mednarodnega gledališkega festivala v Parizu, ki bo prihodnji mesec, udeležila tudi Finska. Zanimivo je, da bodo Finci nastopili z Molièrovim delom »Skopuh«.

Srečanja z umetniki-partizani

1945 BOŽIDAR JAKAC - pesnik veselih barv 1955

BOŽIDAR JAKAC - pesnik veselih barv

Mala, zakajena vetrna svetilka zavzema častno mesto med predmeti, slikami in knjigami v Jakčevi delovni sobi. Njen šibki plamenček je dostikrat svetil Jakcu v partizanskih nočeh. Gospodar ji je iz hvaležnosti priznal »pokojnino«. Včasih je mol razumeti človeka po tem, kako gleda na stvari, ki so mu služile v življenju: kdor ne kaže do njih brezbrizne in hladne površnosti ter jih obdaja z neko samoumevno pozornostjo, oznanjuje bolj ali manj tudi svoj čut za ljudi, neko uravnoteženo skladnost značaja.

»Človek obžaluje, da nima več življenj, ko ima toliko načrtov,« mi reče Jakac, s pogledom na vetrno svetilko, ki jo je nekako ljubkujče vzel v roke. Za trenutek je odložil kredo, s katero pravkar oblikuje portret pesnika Boža Voduška. Nato me zamišljeno, kakor skozi meglo pogleda, hitro potegne z levico po laseh in povzame:

»Čas je... predragocena snov, ki se nam izteka med prsti. Davi je bilo ravnokar deset let, kar sva se s Tatjano vrnila iz partizanov — v izropano stanovanje, kajti vsa moja imovina je bila med okupacijo zaplenjena. Bil sem upornik Božidar Jakac. No, teh deset let sem bil prezaposlen z različnimi funkcijami, da mi je za delo preostalo vse pre malo časa.«

Večeri se. Po radu dajejo Mozartov koncert za klavir in orkester. Govoriva pritaženo, ker sva oba z enim usedom pri Mozartu. Ko preideva na partizanstvo, se Jakac spet razvili: »Neizmerno veličino tega časa bo izpričala zgodovina. Mi kot sodobniki lahko ugotavljamo

samo posamezna dejstva. Kot slikar moram reči, da je bilo tudi partizansko slikarstvo do kaj bogato. V partizanih so me takoj poslali na bazo 20, kjer je bilo vodstvo osvobodilnega gibanja. Tu sem seveda nadaljeval slikanje. Ves čas sem v tem uveljavljaj svoj odnos do portreta, ki sem ga osvobodil vsega zunanjeja. Prišel sem do še bolj iskrenega, realističnega, stvarnega podajanja, upodabljal sem človeka v vsej njegovi resničnosti. Skušal sem poiskati tip partizana — tovariš Peter* mi je po avnojskem zasedanju naročil, naj izdelam mapo naših borcev. Ta mapa sicer do danes ni izšla, čeprav sem napravil najmanj 50 velikih in majhnih portretov. Med borbo je bilo mnogo premikov, mitingov, proslav, in zato načrt ni bil v celoti izpolnjen.

»In tvoje najmočnejše doživlje v partizanih?«

»Najmočnejše?« me je nekoliko začudeno vprašal Jakac. »Težko je med samimi velikimi doživletji priznati enemu od njih prvo mesto. Morda bi s tem lahko označil tistih nekaj tednov, ko sem — s posebnim dovoljenjem prof. Lunačka — obiskoval v družbi s Francom Miheličem — partizanske bolnišnice. Na teh poteh nam je pomagala mula. Tu sem dobil najbolj dragocen material, iz katerega je nastalo veliko človeško in umetniško občutenih risb, skic in študij.

Tovariš Jakac se živo spominja. »Prenekatero težavo sem imel s tem, da sem nekako ohranil ta obilni dokumentarni * Boris Kidrič.

in umetniški material. Kolikokrat sem moral vse zakopati, pa spet izkopati iz raznih bunkerjev, večkrat sta mi voda in vlaga pokvarila delo. Veliko breme sva prenašala sama z ženo, cinkove plošče, negative, papir. Znan sem bil kot »tovariš«. Ko sem se prvokrat srečal z maršalom Titom pri Jajcu, v pisarni poleg bunkerja, sem se ves obložen komaj prerinil skozi vrata in tedaj mi je tovariš Tito dejal v šali: »Sad znam, zašto su Slovenci tovariši. Zato — jer tovarer!«

Vanja Radauš: Božidar Jakac na poti v Jajce

»V partizanih si tudi mnogo fotografiral in snemal?«

»Da, v svojih, žal še neurejenih albumih, imam nad 3000 lastnih posnetkov iz partizanov in nad 200 m kinofilma. Zelo ve-

GLOSE K LJUDSKOPROSVETNI PEVSKI GLASBENI VZGOJI

(Drugo nadaljevanje)

beti za strokovno boljše podkovan zborovodski naraščaj.

Pri zbolšanju zborovodskega kadra nam bi lahko najbolj pomagala Zveza slovenskih zborovodij sama, ker je bilo v njenem lastnem interesu, da se strokovno znanje njenih članov čim bolj dvigne. Za nadaljnje izobraževanje zborovodij so najprimernejši pevski tečaji in sicer 3 do 7-dnevni, ki bi se ponavljali v rednih presledkih (n. pr. vsak mesec). Od dolgih večmesčnih tečajev si ne smemo mnogo obetati. Za začetnike so prekratki, za aktivne zborovodje pa predolgi. Večina tistih, katerim so namenjeni, bo pa itak odsotna, ker jim to branijo službene in družinske razmere. Z njimi tudi ne moremo nadomestiti večletnega študija na kakem glasbenem zavodu. Bolj praktični in uspešni so kratki tečaji. Na njih se lahko obravnavajo vedno novi pereči problemi in najnovejše skladbe. Tečaji naj bi bili praktičnega značaja brez teoretiziranja in nepotrebnega govoricenja. Vaje tečajnikov bi bile na ad hoc sestavljenem pevskem zboru, ki bi ga tvorili tečajniki sami. Že iz tega razloga bi morali tečaji zajeti čim večje število zborovodij. Poleg rednega pouka bi tečajniki v večernih urah lahko hospitirali pri pevskih vajah kakega dobrega zboru in obiskovali dobre koncerte in druge primerne glasbene prireditve. Naslednji dan bi bil lahko razgovor o tistem, kar so slišali. Na tečajih naj bi

mogoče kombinirati, n. pr. dirigent orkestrazborovodja, profesor na glasbeni šoli-zborovodja, v manjših pa kvečjemu učitelj-zborovodja, občinski tajnik-zborovodja itd. Zato je težko zahtevati od zborovodje popolno strokovno izobrazbo in bomo tudi za nadalje povečini vezani na tečajnike in ljudi, ki se bavijo s poučevanjem zboru iz veselja do stvari, torej na diletante in nepoklicne glasbenike.

V zgodovini našega zborovodskega petja je igral vedno vidno vlogo naš učitelj. Nepregledna je množica dobrih zborovodij in glasbenikov, ki je izšla iz učiteljskih vrst (Volarič, Fajgelj, Hajdrih, Gerbič, Adamič, Kumar itd.) in njim se moramo zahvaliti, da je zborovsko petje prodrlo tudi v najoddaljenejše vasi. Življenje pa stavi še večje zahteve od učitelja. On naj bo odlični šolnik in vzgojitelj, režiser, poljedelec in sadjar, telovadec, ekonom, politični delavec itd., tako da res ne vem, kaj naj mu še napravimo. Če pa stavimo take zahteve, je jasno, da bi ga morali drugod razbremeniti. Vsekakor bi morali biti učni načrti za učiteljska, ki so sedaj prenatrpani, smotrnejše sestavljene in vsebovali ali samo predmete v izmeri, ki jih bo v svojem bodočem poklicu faktično potreboval, ali pa naj bi se uvedla za nekatere predmete specializacija, tako da bi se učitelj poleg predmetov svojega poklica in splošne izobrazbe, bavil temeljitje z enim predmetom ljudskoprosvetne stroke, n. pr. z glasbo in zborovodstvom. Ker so v vseh krajih, kjer stoji učiteljska, glasbene šole, bi se dali na njih brez težave organizirati posebni tečaji za učitelje-zborovodje. Svojo izpopolnitev bi lahko našli tudi učitelji na višji pedagoški šoli in v Učiteljskih zborih, ki jih imamo že več v Sloveniji.

može kombinirati, n. pr. dirigent orkestrazborovodja, profesor na glasbeni šoli-zborovodja, v manjših pa kvečjemu učitelj-zborovodja, občinski tajnik-zborovodja itd. Zato je težko zahtevati od zborovodje popolno strokovno izobrazbo in bomo tudi za nadalje povečini vezani na tečajnike in ljudi, ki se bavijo s poučevanjem zboru iz veselja do stvari, torej na diletante in nepoklicne glasbenike.

Važen činitelj pri vzgoji pevovodij je tudi vse tisto, kar jim nudi sodobno življenje. Sem spadajo n. pr. radio (mogoče bi se tam dale organizirati primerne zborovske ure), glasbene revije, dobro organizirani pevski izleti in festivali, pevске tekme (prostovoljne ali obligatne), poslušanje dobrih koncertov itd. Čim več dobro muzike sliši zborovodja, tem bolje je zanj in za naše pevstvo.

Težje je vprašanje našega zborovodskega naraščaja. Ali mu lahko nudimo popolno zaposlitev v tej stroki? Ne! Poklicne zborovodje si lahko privoščijo poklicni in mestni zbori, podeželski nikakor ne. Pri njih bi našel tak zborovodja zaposlitev le za nekoliko tedenskih ur, toda od te zaposlitve, tudi če bi bila še tako dobro honorirana, ne bi mogel živeti. V večjih krajih je

FRANCE NOVŠAK

Nepoznavalec zborovskega petja si ustanovitev pevskega zboru in njegovo delovanje kaj preprosto predstavlja: zbereš 30 do 40 ljudi, najdeš primeren prostor s klavirjem in zbor je ustanovljen. Če najdeš še človeka, ki pozna note in zna zaigrati kakšno poskočno na klavir in če določiš termin, v katerem bo zbor prvič nastopil, recimo v dveh mesecih, bo tekla stvar kakor namazana. Poznavalec zborovskega petja bi stvar drugače formuliral: Najdi najprej večjega in dobrega zborovodjo, zberi sposobne in poizrtvovale ljudi, ki imajo veselje do petja in o katerih veš, da bodo redno obiskovali vaje in se radi kaj lepega naučili. Uredi vse malenkosti, ki so potrebne za brezhibno delovanje zboru (prostor, klavir, note itd.), z nastopom pa po nekaj, pri začetnikih vsaj dobro leto, da se bodo nanj temeljito pripravili.

Zgoraj navedeno laično gledanje na zbor in njegov delovanje je mogoče največ krivo nezaslobovanje. Vsekakor je centralna točka vsakega zboru pevovodja. Od njega je odvisno, ali bo zbor uspeval, ali pa »šel po copatah«, kakor pravijo pevci, t. j. se tiho razšel. Če povem še, da mora biti šolan muzik, ki pozna klavirsko igranje in zborovsko petje in da mora imeti primerno pedagoško žilico, sem povedal vse, kar je treba o tej stvari znati. Toda koliko je aktivnih pevovodij, ki so za to delo strokovno popolnoma usposobljeni? Večinoma so diletanti, samouki, napol izšolan glasbeniki ali pa glasbeniki, ki nimajo o petju — zlasti zborovskem — pravega pojma, ki vidijo sicer zbor z ljubeznijo, ki mu živčujejo ves svoj prosti čas in vse svoje znanje, a se vendar ne bodo nikoli prerinili v prve vrste. Če hočemo dvigniti naše zborovsko petje na višjo raven, je potrebno predvsem dvoje: zboljšati obstoječi kader zborovodij in b) skr-

TEKMOVANJE »DESET LET SVOBODNE GRADITVE«

»Medjimorje, kak si lepo zeleno!«

Vsako soboto in nedeljo so vlaki od Maribora proti Ormožu polni utrujenih, košenih in za spoznanje morda preskromno oblenjenih mož.

Na mariborskem živilskem trgu sleherni jutro kmečke ženske v moškimi podobnih škornjih, z debelimi naglavnimi rutami in bogatim številom pisanobarvnih dolgih in širokih krič, ki spominjajo na panskono nošo, ponujajo mestnim gospodinjam smetano, sir, maslo, moko, jajca, prekajeno svinjino, slanino in perjad.

Čeprav bogata in rodovitna, ravan med Muro in Dravo ne more preživeti pregosto naseljenega prebivalstva.

Industrija je premajhna. Može odhajajo na gradbišča dravskih hidroelektrarn, žene pa na trg s pridelki, ki bi čestokrat bili potrebni tudi doma.

V državi verjetno nimamo mnogo krajev, ki bi bili tako malo znani izven svoje neposredne sosesčine, kot je Medjimurje. Razen nekaj medjimurskih »popevk«, ki jih slišimo od odhajajočih rekrutov, je ta pokrajina zavita v kopreno nekakšne tajinstvenosti.

Nemci jo imenujejo »Murinsel«. In res je otok po svojstem načinu življenja, po značaju in psihi svojega prebivalstva. Po tem se loči od sosednjih hrvaških in slovenskih, posebno močno pa od madžarskih krajev, čeprav je bilo v zgodovini dolgo časa sestavni del zalske županije.

Aleje jablan, sledovi madžarskih vladstvenih posestev in drugi slikoviti ostanki fevdalizma so širom pokrajine nemi spomeniki težkih dni medjimurskih Hrvatov.

Madžarski šovinisti so jih obsodili na nacionalno smrt. Neizprosno so preganjali nekaj intelektualcev, ki so se drznili buditi v svojih ljudeh zavest o narodnem telesu onkraj Drave.

71.460 hektarov. Melioracijska dela v nekoči zamočvirjenem in poplavljenem Medjimurju so za kmetijstvo velikega pomena.

Po vojni so zgradili v krajih med Muro in Dravo 14 novih sol in odprli 144 novih oddelkov. Zaščita otrok, mater, onemoglih in invalidov, to so pridobitve, ki jih medjimurski človek v dolgih obdobjih svoje zgodovine ni poznal.

Trpljenja, mučenja pričakovanja in brezpravnosti je za vedno konec. Pokrajina med Muro in Dravo se spreminja v veliki cvetoči vrt.

»Medjimorje, kak si lepo zeleno, cvetilem si ti meni obgrajeno.« Tako opeva v »popevki« svojo rodno grudo in stopa lepšim dnem naproti.

Dragan Flisar

Konec drugega tedna - prve češnje

Zorenje češenj je letos zapoznelo, sicer pa bo letina zelo dobra

Ljubljana, 13. maja. Izvozna podjetja prodala na inozemske trge skupno 7920 ton osrednjega dozorevanja češenj

Pri obiranju češenj

V Sloveniji za dobrih štirinajst dni, tako da se bo prvo obiranje začelo šele okrog 20. maja. Vendar pa, kot poročajo iz spodnje Vipavske doline, iz Goriških brd in iz okolice Kopra, bo letos letina izredno bogata.

Izvozna podjetja »Slovenija-sadje«, »Flores« in »Fructus«, kakor tudi kmetijske zadrage in sami proizvajalci pa so zaskrbljeni zaradi odpreme, predelave in prevoza tega sadja; letos bodo namreč češnje v kratkem roku dozorele vse hkrati.

Zanimanje za goriške češnje je tudi letos zelo veliko na domačih in inozemskih trgih. Javljajo se novi kupci iz Avstrije, Nemčije, Švice, Anglije, pa tudi iz Skandinavije, iz Češke in od drugod, ki so že sklenili pogodbe.

Na splošno letos obeta sadje obilen pridelek. Lani so slovenska

237 milijonov din, kar je vsekadni, tako da se bo prvo obiranje začelo šele okrog 20. maja.

Adaptacija prejšnjih prostorov podjetja »Mineral« je prav dobro uspela. S prezidavo teh objektov bo Gospodarsko razstavišče dobilo zelo primerne in obsežne razstavne prostore za restavracijo in posebno

kinodvorano za prirejanje strokovnih, poučnih in zabavnih filmov v notni stop programu. Obsežni prostor pred vhodom iz Titove ceste, kjer se podirli nekaj manjših objektov, je izravnani in ga zdaj oblagajo s velikimi ploščami.

Tudi gradnja velike in moderne razstavne in prireditvene dvorane napreduje. Pravkar so dovršili opaž za betonsko lupinasto streho, ki se bo v obliki enega samega velikega oboka spirala zgolj na zunanje stene. Bivše semenišče, kjer ima zdaj svoje prostore Akademski kolegij, pa bodo v drugi fazi po izselitvi študentov v študentsko naselje spremenili v hotel.

K. M.

beograjske čaršije. V naslednjem delu razstave so študentje pripravili material iz tistih časov, ko je bila univerza pripravljena na boj proti okupatorju, ki je že prestopil meje naše domovine.

Na slikah bunkerji, kjer so imeli člani VOS-a ljubljanske univerze spravljeno orožje. Med drugim vidimo »bunker« v radiatorju v slavističnem seminarju, dalje bunker v ljubljanski klavnici itd.

V posebni vitrini je razstavljen krožje študentov, članov VOS-a. Vojna je zahtevala od ljubljanske univerze tudi človeške žrtve. V partizanih je padlo 133 študentov. V NOB jih je sodelovalo 570, 800 pa jih je bilo aktivno.

Za vojnimi obdobjem preide obiskovalec na povojno študentsko gibanje. Ze takoj v začetku so v vitrini razstavljeni domači in tuje diplome ter priznanja študentom ljubljanske univerze. Tu so tudi razstavljeni načrti velikega študentskega naselja pod Rožnikom, ki je zanj ljudska oblast žrtvovala že eno milijardo dinarjev, 130 milijonov pa je do delila v zadnjem času. Študentje imajo v celoti pet domov, v katerih stanuje 1576 slušateljev.

Letno pa prejemajo študentje ljubljanske univerze okoli 133 milijonov dinarjev v obliki stipendij, doklad ali subvencij. Ljudska oblast pa skrbi tudi za zdravje študentov, saj jih je poslala v okrevališče 1450. Za kulturne in športne potrebe pa dobivajo letno 6 milijonov dinarjev. Uspehe mednarodnega študentskega sodelovanja in tiska kot vzgojitelja in orožja študentov so prikazali nazorno s slikami in časopisi.

Na razstavi je prikazan tudi uspeh Zveze študentov Jugoslavije, ki je zajela v svoje vrste blizu 6000 članov.

V posebnem delu je prikazan bojkot gradbenikov, ko so zahtevali normalizacijo svojega študija.

Tudi študentske brigade so odigrale precej pomembno vlogo, saj so bile prav študentje pobudniki in organizatorji številnih delovnih akcij. V zadnjem času delovnih akcij. V zadnjem času pa zavzema čedalje večjo vlogo v študentskem življenju kulturno-prosvetno delovanje, šport in politično delo. Akademski pevski zbor Tone Tomšič se je odlikoval že z mnogimi uspešnimi nastopi, prav tako je uspel velik študentski festival in druge prireditve.

Razstava zasluži, da si jo vsakdo ogleda.

Gradnja gospodarskega razstavišča lepo napreduje

Akademski kolegij bodo po izselitvi študentov v študentsko naselje spremenili v hotel

V soboto bodo v Ljubljani odprli prvo jugoslovansko lovsko razstavo. Za to prireditve je Gospodarsko razstavišče dalo prireditelju Republiški lovski zvezi na razpolago že prve dovršene razstavne prostore.

Gradbena dela na objektih razstavišča pa se bodo tudi med to razstavo intenzivno nadaljevala, zato bo vhod na lovsko razstavo z Vilharjeve ceste. Razstavišče mora biti v svoji prvi fazi zgrajeno do 4. junija, ko bodo slovesno odprli prvo veliko prireditve, mednarodno razstavo predelave in uporabo lesa.

Tej prireditvi pa bo še letos sledilo nadaljnjih 6 prireditve: v juliju turistična razstava, v avgustu mednarodna razstava embalaže, v septembru mednarodna razstava vin, v oktobru 1. obrtniški velasejem, konec oktobra jugoslovanska razstava usnarstva z mednarodno udeležbo itd.

Adaptacija prejšnjih prostorov podjetja »Mineral« je prav dobro uspela. S prezidavo teh objektov bo Gospodarsko razstavišče dobilo zelo primerne in obsežne razstavne prostore za restavracijo in posebno kinodvorano za prirejanje strokovnih, poučnih in zabavnih filmov v notni stop programu.

Obsežni prostor pred vhodom iz Titove ceste, kjer se podirli nekaj manjših objektov, je izravnani in ga zdaj oblagajo s velikimi ploščami. Na tem prostoru bodo postavili še dve montažni razstavni dvorani iz jeklenih in aluminijastih profilov.

Tudi gradnja velike in moderne razstavne in prireditvene dvorane napreduje. Pravkar so dovršili opaž za betonsko lupinasto streho, ki se bo v obliki enega samega velikega oboka spirala zgolj na zunanje stene. Bivše semenišče, kjer ima zdaj svoje prostore Akademski kolegij, pa bodo v drugi fazi po izselitvi študentov v študentsko naselje spremenili v hotel.

Adaptacija prejšnjih prostorov podjetja »Mineral« je prav dobro uspela. S prezidavo teh objektov bo Gospodarsko razstavišče dobilo zelo primerne in obsežne razstavne prostore za restavracijo in posebno kinodvorano za prirejanje strokovnih, poučnih in zabavnih filmov v notni stop programu.

Obsežni prostor pred vhodom iz Titove ceste, kjer se podirli nekaj manjših objektov, je izravnani in ga zdaj oblagajo s velikimi ploščami. Na tem prostoru bodo postavili še dve montažni razstavni dvorani iz jeklenih in aluminijastih profilov.

Tudi gradnja velike in moderne razstavne in prireditvene dvorane napreduje. Pravkar so dovršili opaž za betonsko lupinasto streho, ki se bo v obliki enega samega velikega oboka spirala zgolj na zunanje stene. Bivše semenišče, kjer ima zdaj svoje prostore Akademski kolegij, pa bodo v drugi fazi po izselitvi študentov v študentsko naselje spremenili v hotel.

Adaptacija prejšnjih prostorov podjetja »Mineral« je prav dobro uspela. S prezidavo teh objektov bo Gospodarsko razstavišče dobilo zelo primerne in obsežne razstavne prostore za restavracijo in posebno kinodvorano za prirejanje strokovnih, poučnih in zabavnih filmov v notni stop programu.

Obsežni prostor pred vhodom iz Titove ceste, kjer se podirli nekaj manjših objektov, je izravnani in ga zdaj oblagajo s velikimi ploščami. Na tem prostoru bodo postavili še dve montažni razstavni dvorani iz jeklenih in aluminijastih profilov.

Tudi gradnja velike in moderne razstavne in prireditvene dvorane napreduje. Pravkar so dovršili opaž za betonsko lupinasto streho, ki se bo v obliki enega samega velikega oboka spirala zgolj na zunanje stene. Bivše semenišče, kjer ima zdaj svoje prostore Akademski kolegij, pa bodo v drugi fazi po izselitvi študentov v študentsko naselje spremenili v hotel.

Adaptacija prejšnjih prostorov podjetja »Mineral« je prav dobro uspela. S prezidavo teh objektov bo Gospodarsko razstavišče dobilo zelo primerne in obsežne razstavne prostore za restavracijo in posebno kinodvorano za prirejanje strokovnih, poučnih in zabavnih filmov v notni stop programu.

Obsežni prostor pred vhodom iz Titove ceste, kjer se podirli nekaj manjših objektov, je izravnani in ga zdaj oblagajo s velikimi ploščami. Na tem prostoru bodo postavili še dve montažni razstavni dvorani iz jeklenih in aluminijastih profilov.

IZ GOSPODARSTVA KOPRSKEGA OKRAJA

MORSKA SOL IN RIBJE KONZERVE v proizvodni statistiki Slovenije

Po priključitvi koprškega okraja smo industrijsko statistiko Slovenije razširili za nekaj pomembnih postavk, med katerimi sta najvažnejši morska sol in predelava rib.

PIRANSKE SOLINE DAJEJO 45% PROIZVODNJE MORSKE SOLI V JUGOSLAVIJI

Do priključitve koprškega okraja industrijska statistika Slovenije ni poznala proizvodnje morske soli. Zdaj pa predstavlja ta proizvodnja važno postavko tudi v jugoslovanskem merilu, saj nam dajejo piranske soline s povprečno letno proizvodnjo 28.000 ton kar 45% celotne proizvodnje morske soli v Jugoslaviji.

Proizvodnja morske soli seveda ni vsako leto enaka in je odvisna predvsem od vremenskih pogojev. V vročih sušnih letih je mnogo večja, ker se čas za pridobivanje soli raztegne na daljšo dobo do šest mesecev. V neugodnih vremenskih razmerah pa se doba pridobivanja soli skrajša tudi na tri mesece.

Po vojni je bila največja proizvodnja piranskih soli v letih 1946 in 1950, ko je dosegla 43.700 oziroma 40.800 ton. Najmanjša pa je bila v letih 1948 in 1953, ko je znašala komaj 9400 oziroma 15.900 ton. Lani so v piranskih solinah pridobili vsega 22.000 ton soli, od tega skoraj polovico v septembru, ki daje tudi druga leta največjo proizvodnjo. Le redko presega proizvodnja v avgustu septembra proizvodnjo. Najdaljši je bil čas pridobivanja soli L. 1949 in L. 1950, ko so sol pridobivali od julija do decembra. Ostale soline v Jugoslaviji — Ulcinj, Pag in Ston — dajejo v povprečju le nekaj več soli, kakor piranske. Seveda pa pridobivamo v naši državi tudi kameno sol v solarni Kričani, kjer se je zadnja leta proizvodnja približala 100.000 tonam letno.

TRETIJINA JUGOSLOVANSKE PROIZVODNJE RIBJIH KONZERV

Tudi delež koprškega okraja v industrijski predelavi rib ni majhen, saj obsega eno tretjino celotne jugoslovanske proizvodnje.

Lani so v podjetjih za predelavo rib koprškega okraja zabeležili skupno proizvodnjo 2248 ton predelanih rib (od tega 1340 ribjih konzerv), v ostalih Jugoslaviji pa 4255 ton. Medtem ko je proizvodnja ribjih konzerv v olju dosegla šele 55% predvojnih količin, je proizvodnja drugače konzerviranih rib in ostalih izdelkov večja, kakor je bila pred vojno. V zadnjih treh letih je bilo vloženih v to industrijo skupaj 190 milijonov dinarjev, deloma za nabavo ribiških ladij, deloma pa za modernizacijo proizvodnje (zmrzovanje rib v lastnih hladilnicah), kar bo v prihodnjih letih omogočilo večjo proizvodnjo.

Koprski okraj je tudi edini predel v Sloveniji, kjer uspevajo oljke, ki dajejo najboljšo olje za konzerviranje rib. Pred hudim mrazom L. 1929 je bilo na področju okraja nad 500.000 oljčnih dreves, ki so dala v ugodnih letih nad sto vagonov olja. Da bi se spet razvila gojitev oljk, je Zavod za napredek kmetijstva v Kopru letos kupil v inozemstvu 80.000 oljčnih sadik, iz lastne drevnice pa jih je vzgojil okoli 20.000.

S.

Dr. ALEKSANDER LENARD

EUKALIPTUS — zaščitna kultura proti vetru in sredstvo za povečanje žetvenega donosa v FLRJ

(Nadaljevanje)

Tudi pisec se je koristno udeleževal. Ukvarjal se je z resnicami, ki so vsebovale realnost. Znašel se je ne na doma v novih deželah in med ljudmi, katerim bi moralo biti samo po sebi umevno, da je potrebno dokazati z dejstvi vsako izjavo, ki jo izrečejo. Naše časopise je obširno poročalo o njegovem odkritju na tem področju. Odkar se je vrnil v domovino, proučuje možnosti za uvedbo novih rastlinskih kultur v FLRJ. Prišel je do rezultata, da bi bil samo na enem odstotku sedanje državne poljedelske površine zemlje donos kulture, ki jo nudi, večji kakor donos vseh poljedelskih panog na celotni državni poljedelski površini. Ta kultura je eukaliptus. Ta akcija bo v vsakem oziru pokazala pozitivne rezultate. Pisec ima zaradi tega zavest, da bo s svojim strokovnim prispevkom pripomogel k napredku in izgradnji domovine.

ALI JE NAŠA KLIMA UGODNA ZA USPEVANJE EUKALIPTUSA?

Pisec tega poročila je pogosto stavljen vprašanje: Kakšna je reakcija naših strokovnjakov na vaše prizadevanje, da bi uvedli pri nas plantažo in zaščitne pasove iz eukaliptusa?

Pri tem pozabljajo, da smo dobili

paradižnik, krompir in tobak iz Peruja, jaječevce (melancani) in kumare iz Indo-Burme, brusko, jabolano in lesnik iz Afganistana, breskev in pomarančo iz Kitajske, češnje, mandelj, marelico in trto iz Perzije, kjer je povprečna temperatura najtoplejšega meseca mnogo višja, kakor n. pr. v Ahesiniji.

Prvi reakciji dvomilnevec sledi navadno druga, ki je tale: »Četudi bi eukaliptus vegetirali, je bolje, da uporabljamo naše domače že dolgo preizkušene vrste kakor eksotične rastline, ker je polno različnih čimteljev proti temu, da bi se obneslo v svoji novi domovini vsaj približno tako dobro kakor v svoji pravi domovini.«

Pisec poročila na to odgovarja: »Mnogo je takšnih rastlin, ki so do bile gospodarski in svetovni značaj šele na drugi oddaljeni celini in ne tam, kjer so prvotno rasle. Med njimi so n. pr. kavovec, kakovec, kinovec, kavčukovec, zemeljski oreh in druge manj važne rastline, kakor dateljeve, banana, kokosov oreh, kakor tudi vse ostale, ki so bile navedene zgoraj.«

OSNOVNA NAČELA PRI UVAJANJU EKSCOTIČNIH RASTLIN

Od gozdarja ali agronoma ni potrebno zahtevati veliko znanja o flori, temveč podrobno poznanje značilnih ali dinamično važnih vrst in njihovih zahtev glede na toplotno, aklimatizacijo in naturalizacijo, padavine, prilagoditev rastline na razne količine vode, na veter, se pravi skupno delovanje

Anomalija v trgovini s kmetijskimi pridelki

Zakaj je fižol v nadrobni prodaji še vedno tako drag

Čeprav smo lani imeli obilen pridelek fižola, so jeseni naša odkupna podjetja brez prave presoje tržnega položaja odkupovali fižol po visokih cenah in se z njim na veliko zatopili.

Ze konec leta pa je začela cena popuščati in letos so pridelovalci s svojim blagom močno pritisnili na trg, kar je izrazilo precejšen padeč tržne cene. Tako se danes odkupuje fižol po 40 do 50 din za kilogram in stanejo najboljše vrste do 63 din. Navzile nizki odkupni ceni pa morajo naši potrošniki marsikje, kakor na pr. v Ljubljani, Gorici in Kopru, še vedno plačevali fižol v nadrobni prodaji po 100 din in le redko ga dobijo tudi za nekaj dinarjev ceneje. O znižanju nadrobne prodajne cene v teh mestih ni nič slišati, kakor da bi se trgovina dogovorila držati visoko ceno. Medtem

pa dobili v Mariboru in Murški Soboti fižol v nadrobni prodaji po 50 din, v Ptujcu pa po 35 din.

Če upoštevamo povezovalne in druge stroške, bi smele biti detajlnejša cena v Ljubljani največ za 10 din višja kakor v mestih, ki so bližja glavnim proizvodnim področjem. Se pravi, v Ljubljani bi morali prodajati fižol največ po 60 din kilogram. V tem primeru bi tudi gospodinje v večji meri segale po fižolu, presežek lanskega pridelka pa bi lahko hitreje novovneli. Trgovina v Ljubljani pa se tako rešitvi izogiba, zato pa še nekaj mesecev prihaja z raznimi predlogi, da bi se razbremenili trg in opozarja, da neprodani presežki pridelka pri kmetu lahko kvarno vplivajo na pridelovanje v letošnjem letu, ker bodo kmetje fižola manj sadili.

pa dobili v Mariboru in Murški Soboti fižol v nadrobni prodaji po 50 din, v Ptujcu pa po 35 din.

Če upoštevamo povezovalne in druge stroške, bi smele biti detajlnejša cena v Ljubljani največ za 10 din višja kakor v mestih, ki so bližja glavnim proizvodnim področjem. Se pravi, v Ljubljani bi morali prodajati fižol največ po 60 din kilogram. V tem primeru bi tudi gospodinje v večji meri segale po fižolu, presežek lanskega pridelka pa bi lahko hitreje novovneli. Trgovina v Ljubljani pa se tako rešitvi izogiba, zato pa še nekaj mesecev prihaja z raznimi predlogi, da bi se razbremenili trg in opozarja, da neprodani presežki pridelka pri kmetu lahko kvarno vplivajo na pridelovanje v letošnjem letu, ker bodo kmetje fižola manj sadili.

pa dobili v Mariboru in Murški Soboti fižol v nadrobni prodaji po 50 din, v Ptujcu pa po 35 din.

Če upoštevamo povezovalne in druge stroške, bi smele biti detajlnejša cena v Ljubljani največ za 10 din višja kakor v mestih, ki so bližja glavnim proizvodnim področjem. Se pravi, v Ljubljani bi morali prodajati fižol največ po 60 din kilogram. V tem primeru bi tudi gospodinje v večji meri segale po fižolu, presežek lanskega pridelka pa bi lahko hitreje novovneli. Trgovina v Ljubljani pa se tako rešitvi izogiba, zato pa še nekaj mesecev prihaja z raznimi predlogi, da bi se razbremenili trg in opozarja, da neprodani presežki pridelka pri kmetu lahko kvarno vplivajo na pridelovanje v letošnjem letu, ker bodo kmetje fižola manj sadili.

pa dobili v Mariboru in Murški Soboti fižol v nadrobni prodaji po 50 din, v Ptujcu pa po 35 din.

Če upoštevamo povezovalne in druge stroške, bi smele biti detajlnejša cena v Ljubljani največ za 10 din višja kakor v mestih, ki so bližja glavnim proizvodnim področjem. Se pravi, v Ljubljani bi morali prodajati fižol največ po 60 din kilogram. V tem primeru bi tudi gospodinje v večji meri segale po fižolu, presežek lanskega pridelka pa bi lahko hitreje novovneli. Trgovina v Ljubljani pa se tako rešitvi izogiba, zato pa še nekaj mesecev prihaja z raznimi predlogi, da bi se razbremenili trg in opozarja, da neprodani presežki pridelka pri kmetu lahko kvarno vplivajo na pridelovanje v letošnjem letu, ker bodo kmetje fižola manj sadili.

pa dobili v Mariboru in Murški Soboti fižol v nadrobni prodaji po 50 din, v Ptujcu pa po 35 din.

Če upoštevamo povezovalne in druge stroške, bi smele biti detajlnejša cena v Ljubljani največ za 10 din višja kakor v mestih, ki so bližja glavnim proizvodnim področjem. Se pravi, v Ljubljani bi morali prodajati fižol največ po 60 din kilogram. V tem primeru bi tudi gospodinje v večji meri segale po fižolu, presežek lanskega pridelka pa bi lahko hitreje novovneli. Trgovina v Ljubljani pa se tako rešitvi izogiba, zato pa še nekaj mesecev prihaja z raznimi predlogi, da bi se razbremenili trg in opozarja, da neprodani presežki pridelka pri kmetu lahko kvarno vplivajo na pridelovanje v letošnjem letu, ker bodo kmetje fižola manj sadili.

pa dobili v Mariboru in Murški Soboti fižol v nadrobni prodaji po 50 din, v Ptujcu pa po 35 din.

Če upoštevamo povezovalne in druge stroške, bi smele biti detajlnejša cena v Ljubljani največ za 10 din višja kakor v mestih, ki so bližja glavnim proizvodnim področjem. Se pravi, v Ljubljani bi morali prodajati fižol največ po 60 din kilogram. V tem primeru bi tudi gospodinje v večji meri segale po fižolu, presežek lanskega pridelka pa bi lahko hitreje novovneli. Trgovina v Ljubljani pa se tako rešitvi izogiba, zato pa še nekaj mesecev prihaja z raznimi predlogi, da bi se razbremenili trg in opozarja, da neprodani presežki pridelka pri kmetu lahko kvarno vplivajo na pridelovanje v letošnjem letu, ker bodo kmetje fižola manj sadili.

DRUŽBENI PLAN IN PRORAČUN TRBOVELJSKEGA OKRAJA

Nadaljnji vzpon industrijske proizvodnje

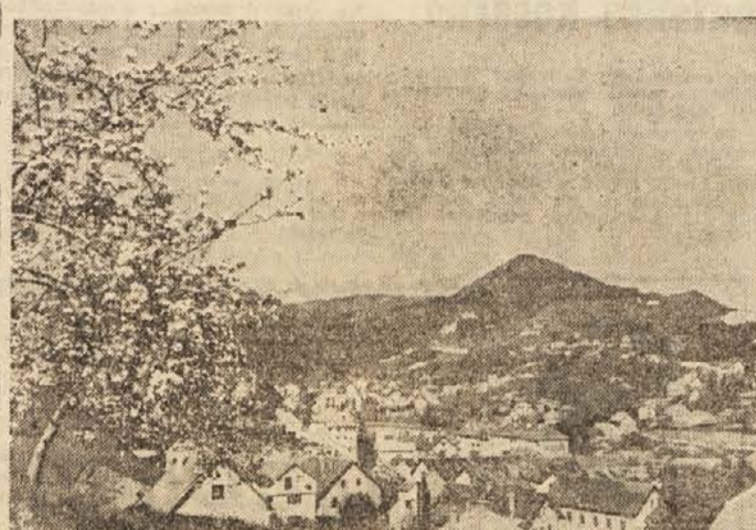
Celotni dohodek gospodarstva se bo na osnovi predvidenega razvoja letos povečal v primerjavi z lanskim letom za okoli pet odstotkov

Trbovlje, 13. maja. — Na večerajšnji seji okrajnega ljudskega odbora, ki jo je vodil predsednik Tine Gosak in so ji prisostvovali republikanski poslanci ter predsednik in podpredsednik krškega okrajnega ljudskega odbora Stane Nunič, sta oba zborna v celoti in posameznostih sprejela družbeni plan in proračun trboveljskega okraja. Iz poročil predsednika okrajnega gospodarskega sveta Viktorja Burkeljca, poročevalca o ekonomskih ukrepih za izpolnitev plana Mārka Stroma-terja, ter iz razprave članov okrajnega zbora in zbora proizvajalcev posnemamo nekatere značilnosti letošnjega družbenega plana in okrajnega proračuna.

Izpolnjevanje letnih družbenih planov kaže, da se v trboveljskem okraju, tem izrazitem rudarsko-industrijskem bazenu v Zasavju, stalno dvigajo proizvodne sile. Ob starih proizvodnih kapacitetah, ki navzlic iztrošenosti in zastarelosti z največjim prizadevanjem delovnih kolektivov za zdaj še zadovoljivo obratujejo, čedalje močneje naraščajo nove proizvodne sile, kot n. pr. velika Strojna tovarna in tovarna »Mehanika« v Trbovljah, konfekcija »Sava« v Zagorju itd. Nekaterim zastarelim industrijskim obratom, trboveljski cementarni, steklarni in kemični tovarni v Hrastniku, zagotavlja letošnji družbeni plan izrabo celotne amortizacije, tako da bosta zlasti steklarna in kemična tovarna mogli obnoviti vsaj tiste naprave, ki so najbolj izrabljene, medtem ko pa terja rekonstrukcija cementarne znatno večja sredstva, kot jih bo zbrala v svojem letošnjem amortizacijskem skladu. Vsekakor pa je treba ugotoviti, da naraščanje novih proizvodnih sil ter postopna rekonstrukcija starih obratov za vsestransko rudarsko-industrijskem bazenu v perspektivi prihodnjih let stalni vzpon proizvodnje.

Po okrajnem družbenem načrtu je letošnji celotni dohodek gospodarstva predviden na 17 milijard 687 dinarjev. Pretežno, skoraj 14 milijard, bosta ustvarila rudarstvo in industrija, vse ostale panoge (gradbeništvo, promet, obrt, gostinstvo, trgovina, 3 milijarde 157 milijonov, kmetijstvo pa okoli 500 milijonov. V primerjavi z lanskim letom se bo predvideni celotni dohodek gospodarstva nadalje dvignil za okoli 5%. Pri ustvarjanju dohodka so najmočneje udeleženi premogovnika

Trbovlje-Hrastnik in Zagorje s 6 in pol milijarde. Strojna tovarna z 1 milijardo 686 milijoni, cementarna 1 milijardo 635 milijoni, steklarna 1 milijardo 160 milijoni ter radeška papirnica z 1 milijardo 149 milijoni. Za dosedanje letošnje izpolnjevanje družbenega načrta pa kaže, da je mogoče računati, da bodo posamezna podjetja še za kak odstotek presejala predvideno proizvodnjo in s tem

Trbovlje pomladi

celotni gospodarski dohodek okraja. Po izpolnitvi vseh obveznosti bodo podjetja ustvarila 2 milijardi 799 milijonov dobička, po nadaljnjem odbitku obveznosti do zvezne republike in mnogih skladov, deleža LR Sloveniji pa ostane okraju od dobička gospodarskih organizacij in od dohodkov prebivalstva 524 milijonov 928.000 dinarjev. Od teh dohodkov je treba nadalje izločiti obvezni rezervni sklad, stanovanjski sklad, sklad za pospeševanje kmetijstva ter sklad za urejevanje voda.

Tako znaša okrajni proračun 268 milijonov 167.000 din, proračuni štirih mestnih in ostalih občin pa 177 milijonov 171.000 din, ali skupno torej 445 milijonov 391.000 dinarjev. Med dohodki okrajnega proračuna je največji del dobička gospodarskih organizacij, in sicer 218 milijonov din, ostanek pa izvira iz prometnega davka, zemljarine, dopolnilne dohodnine in taks. V izdatkih okrajnega proračuna odpade na negospodarske investicije 28.700.000, za prosveto in kulturo 65.890.000, za socialno

skrbstvo 25.311.000, zdravstveno zaščito 16.126.000, državno upravo, javno varnost in vzdrževanje cest 97.775.000, dotacije družbenim organizacijam in društvom 24.347.000 in proračunsko rezervo 10 milijonov dinarjev.

Kakor v lanskem, tako so tudi v letošnjem okrajnem proračunu sredstva na približno enaki ravni, sicer skromna in narekujno zagotavlja kar največjo varčnost in preudarno uporabo. V letošnjem okrajnem proračunu se za razliko od lanskega investicijska sredstva izkazujejo v najmanjši meri. Letos namreč ta sredstva

tudi druga važna komunalna vprašanja (vodovodi, ceste, zdravstvo itd.). Dvig storilnosti in proizvodnje, s katero je treba računati, pa utegne tudi tu ublažiti skrb glede ostalih komunalnih vprašanj.

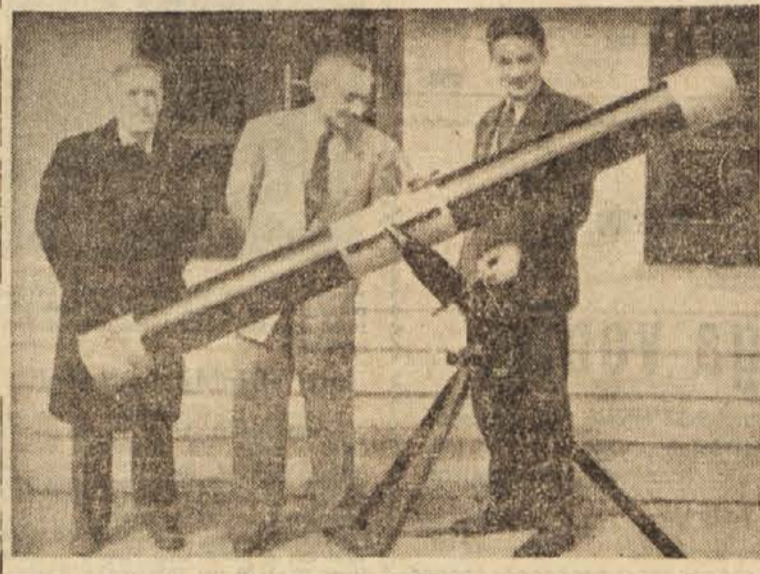
Ob pregledu letošnjega družbenega načrta je treba ugotoviti, da izvira predvideno povečanje celotnega gospodarskega dohodka predvsem iz povečane proizvodnje premogovnika Zagorje, Strojne tovarne, tovarne »Mehanika«, tovarne »Sava«, »Keramika« in še nekaterih manjših podjetij, ki so se razvila v zadnjih letih ter z vsakim letom vidneje napredujejo in dajejo več in več gospodarskega dohodka. Hkrati pa te nove proizvodne kapacitete tudi zaposlujejo vso delovno silo, razen ženske, za katero bo treba v prihodnjih letih poskrbeti z razvojem lahke industrije. V posebno izraziti luči se tu kaže zlasti vloga Strojne tovarne, ki jo lahko štejemo kot ključni objekt, za katerega je bilo vredno vložiti investicijska sredstva. Resda predstavlja vsakoletno anuitetno vračilo občutno postavko, toda računati je treba s tem, da se bo proizvodnja Strojne tovarne tudi z vsakim letom večala in bo tako tudi anuitetna postavka z vsakim letom manj in manj občutna. Vsekakor pa pretežni del celotnega gospodarskega dohodka ustvarjajo še vedno rudarji, pri čemer je treba še posebej naglasiti, da so navzlic podražiti materialnih stroškov v proizvodnji premoga (les, strelivo itd.) ostale cene premoga na stopnji iz leta 1953. Z visoko zavestjo ter novimi načini dela (mehanicizacija, kovinska tesarba itd.) so rudarji to zmogli in s tem dokazali, kako se je treba in kako se dá edino z večjo proizvodnostjo boriti proti naraščanju cen.

Škofjeloška gimnazija ima teleskop

Mlada gimnazija bo ob desetletnici osvoboditve zapisala v svojo kroniko prvo maturo

Mlada Škofjeloška gimnazija, ki bo ob deseti obletnici osvoboditve zapisala v svojo kroniko prvi prvo maturo, se s svojimi predavatelji trudi nuditi mladini čimveč znanja, čimveč možnosti za temeljito izobrazbo, potrebno sodobnemu človeku. Matematik prof. France Sifrer, ki se zelo zanima za zvezdoslovje, je z ravnateljem tov. Francetom Demšarjem našel pot k Mr. Antonu Tavčarju, amerišskemu Slovincu, ki je prišel na daljši obisk v domovino. Oba vzgojitelja sta vedela, da se g. Tavčar že dolgo ukvarja kot amater z astronomijo in da ima pri sebi neke instrumente za opazovanje neba. Rodoljub se je ob dejstvu, da je tudi v domačem kraju dobil stik z ljudmi, ki se zanimajo za astronomijo, tako razvnel, da je novim znanec svetoval, naj se lotijo velikega zrcalnega teleskopa. Podaril jim je dragoceno sferično

zrcalo, optično prizmo in več okularjev. Prof. Sifrer se je navdušeno lotil dela, izdelal načrte za ostale sestavne dele in za cel teleskop. Posamezne sestavne dele so seveda po načrtih izdelala različna naša podjetja, mladi profesor pa je teleskop ob pomoči višješolcev sestavil sam. Zaučeni postajajo večerni spremljalci pred grupo ljudi, ki se sčue okoli dolge, široke cevi, postavljene na ploščad pred šolskim vhodom. Mladi rod pod

S komunske konference LMS Šoštanj

Pred dnevi je bila v Šoštanju prva mladinska konferenca za Saleško komunno. Navzoči so govorili o delu mladinskih aktivov ter ugotovili, da so dosegli v zadnjem času precej uspehov. Mladinski sestanki postajajo zanimivejši. Na njih razpravljajo tudi o gospodarskih in političnih vprašanjih. Delovanje mladine v kulturnih in športnih društvih je tudi bolj zadovoljivo. Opaziti je tudi, da se ne le delavska, temveč tudi kmečka mladina bolj zanima za ideološko in strokovno izobraževanje. Mladinci so postali zelo delavni, le premalo organizirano nastopajo.

Da bi se kmečka mladina še bolj strokovno usposobila, imajo pri OZZ sekciji za strokovno izobraževanje mladine. Sklenili so, da morajo vsi aktivni bolj skrbeti za ideološko vzgojo.

Pošta v Kidričevem se je preselila

Do sedaj je bila pošta v Kidričevem v zelo neustreznem prostoru in je imela na razpolago samo eno sobo. Zdaj se je preselila v nove prostore v upravnem posloju tovarne glinice, kjer ima 4 izredno lepo opremljene prostore s centralno kurjavo in popolnoma novo opremo. Tako je to trenutno najbolj sodobno opremljena pošta v šoštanjskem okraju. Pri ureditvi novih prostorov je uprava tovarne mnogo pomagala z gnotičnimi sredstvi, pa tudi direktorja PTT iz Ljubljane je dala na razpolago povsem novo opremo, izdelano pri nas doma. M. R.

PRVI FESTIVAL primorskih študentov

v polnem razmahu

Doslej je bilo 30 prireditev v 22 krajih Primorske — Prireditve je obiskalo nad 6000 ljudi — Festival še traja in bo zaključen v nedeljo 15. t. m. v Novi Gorici

Kakor je že znano je te dni na Primorskem I. festival primorskih študentov, o katerem smo že poročali. Nad 6000 ljudi, ki je doslej gledalo in poslušalo festivalne prireditve je povsod navdušeno sprejelo študente in ni štedito z aplavzi. Proti pričakovanju so bile dvorane polne, ponekod pa celo ni bilo prostora za marsikaterega, ki bi si želel ogledati prireditev.

Največji uspeh je želel do sedaj pevski zbor kluba primorskih študentov v Dutovljah in Sežani; nastope je gledalo nad 700 ljudi. V Dutovljah je nastopil v okviru tekmovalnega pevskih zborov iz okraja Sežana in dosegel nepričakovano priznanje. V sredo dne 11. t. m. pa je gostoval v Ilirski Bistrici, kjer je doseglo navdušene gledalcev višek. Pevski zbor

je presenetil občinstvo, iz katerega se je nekdo oglasil, se zahvalil študentom, jim obljubil vso oskrbo za čas gostovanja v Ilirski Bistrici, kakor tudi želel, da bi jih še večkrat obiskali.

V Tolminu se je pred 350 gledalci dobro odrezala literarno glasbena skupina, ki je prejela od navzočih 3 šopke cvetja. Za tema dvema skupinama pa prav nič ne zaostajajo tudi ostale, med katerimi je vredno omeniti dramsko družino, ki podaja Borovo »Raztrganec«.

Vsi ti topli sprejemi naših skupin govori o velikem uspehu I. festivala primorskih študentov, katerega zaključek bo v nedeljo 15. maja v Novi Gorici, kjer se bodo srečale vse sodelujoče skupine in bodo izvajale ves dan svoje programe. S. V.

Ni bilo druge rešitve!

Zaradi neurejenih norm v podjetju »Pecivo« v Solkanu so gorski kraji v čepovanski in grgarski občini bili skoraj pet dni brez kruha

V sredo se je na Okrajnem ljudskem odboru v Novi Gorici odglasila delegacija prebivalstva iz čepovanske in grgarske občine ter zahtevala odpravo motenj v preskrbi s kruhom. Podjetje »Pecivo« iz Solkana je namreč sredi prejšnjega tedna nenadoma začelo pošiljati manj kruha v te kraje. Tako je ostala vas Ravne pet dni brez kruha, nekateri drugi kraji pa en dan do štiri dni.

V podjetju so nam pojasnili, da je do tega prišlo zaradi netrebnih norm. Čeže, da so bile dosedanje nerealne, ker so jih delavci presegli tudi do 50 odstotkov. Zato so pristojni organi na okraju zahtevali revizijo ter hkrati na posebnem sestanku, kjer so bili

tudi predstavniki podjetja, sklenili, da tako nerealnih norm ne bodo obravnavali v celoti. Seveda je ta ukrep med delavci, ki so nekateri prej zaslužili tudi do 24.000 din na mesec, povzročil hudo krbi. Posledica je bila, da niso hoteli več delati nadurno, kar je spričlo premanjše zmogljivosti dveh peči potrebno.

Sodimo, da takšen korak delovnega kolektiva ni bil pravičen. Morali bi pač potpeti nekaj dni, da bi uredili glede norm, ne dopustiti, da so ljudje zaradi njihovih internih problemov bili brez kruha. Problem pa bo končno rešen, ko bo podjetje »Pecivo« menda v kratkem kupilo še eno peč, tako da bo moč v osmurnem delovnem času speči dovolj kruha.

V Novi Gorici že nekaj dni primanjkuje tudi kvasa in sladkorja. Težave v preskrbi s kvasom so nastale zaradi pomanjkanja ječmena v pivovarni Unova v Ljubljani, vendar po vprašanju, kot pričakujejo, kmalu rešeno. Na poti so tudi večje količine sladkorja, tako da bo tudi tega v kratkem dovolj na razpolago. M. D.

Drobne iz Velenja

Pred dnevi je ljudska univerza pripravila predavanje »Kaj moraš vedeti o drami«. Nad petdeset, povečini aktivnih igralcev, je pozorno poslušalo predavanje režiserja Furjana.

Solski svet nižje gimnazije v Velenju so je sestel že drugič. Pred dnevi se je konstituiral odbor. Na seji so sklenili, da bodo pričeli zbirati denar za radijski sprejemnik za šolo. Le-ta bi s tem dobila potrebno moderno učilo.

Pred dnevi so nas obiskali ravenški dijaki sedmošolci. Naštudirali so baletno akademijo, ki je bila njih zamisel. Posebej je treba pohvaliti nadarjenega in edinega moškega partnerja, ki je nastopal v vseh točkah in obeta še mnogo.

TVD Partizan Velenje je v sredo imelo redno sejo. Na njej so se prisotni podrobno pogovorili o izvedbi Titove štafete ter o akademiji, ki jo bo pripravilo društvo v počastitev Titovega rojstnega dne. S. V.

Iz Žalca

Praznik osvoboditve, 15. maj, bodo tudi v Zalcu kar najlepše proslavili. V soboto zvečer bo proslava v domu »Partizan«, kjer bo sodelovala žalska »Svoboda« s pevskimi točkami in orkestrom, nižja gimnazija Zalec z raznimi recitacijami. Žalska »Svoboda« pa bo tudi uprizorila enodejansko »Izdajalec«. Za ključke te proslave pa bodo predvajali jugoslovanski film »Slavica«. A. B.

Skrb za spomenike naše borbe

Ob letošnjem 1. maju in ob desetletnici osvoboditve so bili spomeniki naših padlih v Ljubljani lepo restavrirani in okrašeni. Posebej so si pri tem za spomenik 24 talcev prizadevali študentje z bližnje Akademije upodabljačih umetnosti, ki jim je dal podobo naš tehnološki profesor Radoje Hudoklin. Med ljudmi na terenu sta njih poštrevnost in odnos do žrtv napravila najlepši vtis.

BRALCINAM PIŠEJO:

Alli je nogometna tekma važnejša od proslave 10. obletnice?

Pred dvema mesecema so v Mariboru določili, da bodo telesovzgojnarji in športna društva proslavila 10. obletnico osvoboditve 15. maja. Na ta dan pa so določili tudi nogometno tekmo med mariborskimi Branikom in Reko. Reko, ki naj bi jo odigrali v Mariboru. Pripravljalni odbor za proslavo 10. obletnice je predlagal, naj bi nogometno tekmo preložili na drugi dan, ker bi igrišče Branika potrebovali za proslavo in tudi prijatelji športa bi si tako laže ogledali zlet telesovzgojnih društev in nogometno tekmo.

Nogometni klub »Reka« ni hotel pristati na preložitve tekme, čeprav sta mu pripravljali odbor za proslavo in Okrajni odbor Socialistične zveze iz Maribora obljubila, da mu povrneta vse stroške, ki bi jih imel s tem. Obrnil so se tudi na vodstvo Slovensko-hrvatske nogometne lige v Zagrebu, naj bi določili drug datum. Od tam so odgovorili, naj se prizadeta kluba sama sporazumeta. Toda »Reka« trdovratno vztraja, čeprav so ji predlagali, naj bi namesto v nedeljo igrali v ponedeljek, kar ji gotovo ne bi zmešalo drugih načrtov. To nam vsiljuje vprašanje, kako morejo dati nogometni tekmi prednost pred proslavo 10. letnice osvoboditve. To vprašanje je upravičeno tembolj, ker bo mariborska proslava telesovzgojnih in športnih društev 13. maja združena s proslavo 10. obletnice telesne vzgoje in športa, ki jo bodo letos slavili po vsej Jugoslaviji. K. E.

Sodelovanje centra predvojaške vzgoje z aeroklubom

V gorenjski skupnosti komun deluje preko 40 mladinskih predvojaških centrov; samo v radovljanskem okraju jih je več kot 20, na Jesenicah pa še vsaj 10. Tudi bodoči pripadniki JLA v štirih centrih, med katerimi je naj-

Novi slovenski grobovi na tujem

v Clevelandu so umrli: Antonija Fabjančič, rojena Ban, stara 49 let, doma iz Slivja pri Brezovici, Neža Močnik, rojena Orešar, stara 86 let, doma iz Krške vasi, Jože Bačar, star 75 let, doma iz Ustja pri Vipavi, Antonija Gorup, rojena Potočnik, stara 78 let, Franc Jernejčič, star 77 let, boe, rojena Marjanič, stara 71 let, doma iz Planine pri Baku, Ana Fabjančič, star 68 let, doma iz vasi Lur, star 67 let, Bogdan Juh, Nikolaj Bolj, star 81 let, doma iz Sošice, Marija Luštin, rojena Mahle, stara 68 let, doma iz vasi Lanišče pri Šmarju, Antonija Prebil, stara 71 let, doma iz Fužin pri Zagradcu in Jože Hočovar, star 76 let, doma iz vasi Kal na Dolenjskem.

»I-S-K-R-A« TOVARNA ZA ELEKTROTEHNIKO IN FINO MEHANIKO V KRANJU

SPREJME večje število inženirjev in tehnikov — konstruktorjev referenta higiensko-tehnične zaščite

Pogoji: elektro, strojni ali kemijski tehnik z nekaj let prakse ter odsluženim vojaškim rokom. Pismene ponudbe z navedbo dosedanjih zaposlitev poslati na personalni odelek podjetja.

1756

Vsak osmi Mariborčan je športnik

V vseh športnih in telesovzgojnih društvih v Mariboru je v članje prišlo skoraj 10.000 Mariborčanov. Med temi je okoli 2800 deklet in žena, kar pomeni, da še vedno zaostajajo daleč za moškimi. Največ članov sodeluje pri tekavadi — skoraj 1500 — in v planinskih društvih, ki imajo okoli 1400 članov. Ti dve panogi športa najbolj krepita telo in duha. J. J.

KONČAN JE MEDNARODNI TURNIR V BUENOS AIRESU

Ivkov prvi - Gligorič drugi

Trifunović deli 10.—15. mesto z Martinom, Toranom in Guimardom

Buenos Aires, 13. maja. (AP). Naš mednarodni mojster Bora Ivkov je z zmago na mednarodnem šahovskem turnirju v Buenos Airesu dosegel že drugi veliki uspeh na mednarodnih turnirjih v Argentini. Ta zmaga, kakor tudi ona pred dobrim mesecem v Mar del Plati, kjer je prav tako kot na tem turnirju zmagal pred petimi velemojstri, mu daje pravico, da se poteguje za najvišji šahovski naslov.

Ivkov je v zadnjem kolu remiziral z Espositom v 14. potezi in si tako s 15 točkami zagotovil prvo mesto. Ivkov je na turnirju v Buenos Airesu 10 partij dobil, 6 remiziral in samo s Szabom izgubil.

Gligorič je po 41 potezah polslovanke obrambe premagal mladega Sanguinettija in tako z 12,5 točke sam zasedel drugo mesto. Na turnirju je Gligorič 10 partij dobil, 5 remiziral in 2 izgubil — z Bisguierjem in Espositom.

Trifunović turnirja ni najbolj uspešno končal. V zadnjem kolu je izgubil s Pilnikom, ki se je po tej zmagi povzpел sam na tretje mesto z 12 točkami. Na četrto mesto se je uvrstil Szabo, ki je v zadnjem kolu po 20 potezah v Grünfeldovi obrambi remiziral s Pachmanom. Rossetto je v zad-

Zmagovalec dveh argentinskih turnirjev — Bora Ivkov

njem kolu v 55. potezi predal partijo Toranu. Mladinski svetovni prvak Panno pa je v zadnjem kolu premagal Donnerja v 71. potezi (kraljevo-indijska obramba). Bisguier je premagal zadnjega na lestvici Benca v 47. potezi, Lipinix pa rojaka Reinhardtja v 64. potezi, medtem ko se je partija Guimard-Martin končala remi.

Končni vrstni red: Ivkov (Jugoslavija) 13, Gligorič (Jugoslavija) 12,5, Pilnik (Argentina) 12, Szabo (Madžarska) 11,5, Bisguier (ZDA), Pachman (Češkoslovaška), Rossetto (Argentina) 10, Panno (Argentina) 9,5, Donner (Nizozemska) 9, Trifunović (Jugoslavija), Martin (Argentina), Toran (Španija), Guimard (Argentina)

PRVENSTVO SLOVENIJE V ŠAHU

Gabrovšek še vodi

Ljubljana, 13. maja. V V. kolu prvenstva Slovenije v šahu se je kar pet partij končalo remi in sicer: Preinfalk — Levačič, Gabrovšek — Bajec, Benedičič — Krivec, N. Tomšič — Kržišnik in Puc — Grosek. Partija J. Tomšič — Lešnik je bila odložena, Mišura pa je v eni dosežaj najlepših partij premagal Stupico.

Stanje po V. kolu: Gabrovšek 4, Krivec, Puc 3,5, Bajec, Benedičič, Levačič 2,5, Mišura, Kržišnik 2 itd.

Celotno gradivo s III. KONGRESA ZVEZE SINDIKATOV JUGOSLAVIJE (poročilo, resolucije, sklepi)

PRINASA

RAD

časopis za vprašanja sindikatov in delavskega upravljanja v svoji prihodnji številki, ki bo izšla te dni

Letna naročnina je 360 dinarjev in jo je treba poslati na tekoči račun št. 1032-T-661

352

UPRAVNI ODBOR

Avtopodjetja »SLAVNIKA« — KOPER

razpisuje delovno mesto

tehničnega vodje

Pogoji: Inženir v avtomobilski stroki ali najmanj strojni tehnik z 10- do 15-letno prakso v isti stroki. Plača po tarifnem pravilniku. Stanovanje preskrbljeno

Ponudbe je dostaviti tajništvo podjetja

1757

8, Sanguinetti (Argentina) 7,5, Esposito (Argentina) 7, Lipinix (Argentina) 4, Reinhardt (Argentina) 3, Benca (Argentina) 2.

VRNITEV NASIH SAHISTOV IZ ARGENTINE

Velemojster Gligorič in mednarodni mojster Ivkov bosta 18. t. m. odpovala z letalom iz Buenos Airesa v Pariz. Velemojster Trifunović bržčas pojde na kraško turnejo po južnoameriških deželah.

Določena je reprezentanca košarke

Košarkarska zveza Jugoslavije je določila 12 igralcev, ki bodo sodelovali na evropskem košarkarskem prvenstvu od 8. do 19. junija v Budimpešti. Določeni so bile reprezentanti: Andrijašević, Popović, Čurčić, Bjeović, Demšar, Konjović (Crvena zvezda) Müller, Kristančič (ASK »Olimpija«) Loci, Minja (Proleter), Blaško- (Mladost), Župančič (Ljubljana). Košarkarska zveza je določila tudi 5 rezervnih igralcev. Tiso: Kavndus (ASK »Olimpija«), Radojčić, Katič (Proleter), Miletič (Montažno), Blaško- (Partizan).

Najboljši strelce lanskega prvenstva Kristančič je bil nedavno operiran. Zavoljo tega je bilo nezanesljivo ali bo sodeloval v reprezentanci. Zdravnik pa mu je dovolil, da sme igrati v svojem moštvu v IV. in V.

JUTRI IV. KOLO ZVEZNE LIGE

Jutri bo v Beogradu, Zagrebu in Mariboru IV. kolo zvezne košarkarske lige. V Zagrebu se bodo pomerili: Montažno — ASK »Olimpija« in Lokomotiva — Partizan, v Mariboru »Maribor« — Mladost, v Beogradu pa Crvena zvezda — »Ljubljana« in BSK — Proleter.

ASK »OLIMPIJA« KAZNOVANA Z 3 MESECEMA PREPOVEDI IGRANJA V INOZEMSTVU

Košarkarska zveza Jugoslavije je kaznovala ASK »Olimpija« z 3 mesecema prepovedi igranja v tujini zato, ker je šel na njeno zadnje turnejo brez privolitve kluba igralec Crvene zvezde Pavlovič.

PRED SVETOVNIM PRVENSTVOM V KAJAK-SLALOMU Maršal Tito sprejel pokroviteljstvo

Beograd, 13. maja. — Predsednik republike Josip Broz-Tito je sprejel pokroviteljstvo nad IV. svetovnim prvenstvom v kajak-slalomu, ki bo od 28. do 31. julija v Tacnu pri Ljubljani.

Kakor poudarjajo v Brodarski zvezi Jugoslavije, bo na tem prvenstvu sodelovalo 26 držav, predvsem evropskih. Na III. svetovnem prvenstvu v kajak-slalomu, ki je bilo konec julija leta 1953 v Meranu (Italija), so naši tekmovalci dosegli 3. in 4. mesto v skupni razvrstitvi.

Na sliki državna rokometna reprezentanca, ki je v četrtek premagala v prijateljski tekmi reprezentanco Slovenije z rezultatom 20:3 (8:0). To je bila zadnja priprava državne reprezentance pred nedeljsko tekmo z Avstrijo. Reprezentanti so zelo dobro pripravljani, posebno pa so bili učinkoviti njihovi hitri protinapadi

ATLETIKA

V prvem kolu republiške atletske lige za mlajše mladince bo v soboto ob 17.30 uri na stadionu Odreda dvo-boj Odred — Svoboda.

Jutri ob 9.30 k počastitvi spomina padlih borcev-kolesarjev v Podutik in k vsakoletni tonamenski prireditvi v Zgornjo Šiško!

Ljubljanska

TOVARNA HRANIL

Današnja Ljubljanska tovarna hranil na Smartinski cesti ima že svojo tradicijo. Ustanovljena je bila leta 1909 in je lansko leto svečano obhajala svojo 45-letnico.

Tovarna je v začetku delala pod imenom »Kolinska«. Naziv je dobila po mestu Kolim na Češkem. Češka centrala je imela namreč več tovarn, predvsem za proizvodnjo cikorije in kavovin. — Po osvoboditvi se je tovarna preimenovala na današnji naziv in so ji bili kasneje priključeni še obrati »Žika« v Predjamski ulici in na novo postavljen obrat za izdelovanje ovsenih kosmičev na Resljevi cesti.

Poleg kavovin je tovarna razširila proizvodnjo na ostale živilske proizvode, predvsem pa je ohranila značaj predelave žitaric in cikorije v kavovine. Ze dolga leta je poznana njen glavni proizvod PROJA. V kavovinah je zastopana še s poznano »Stare figovo kavo«, »Zdravko« — sladno kavo in »Brasil« — pravo mleto kavo za turško.

V specialnem obratu izdeluje ovsene kosmiče, priznan, sodoben prehranski artikel za otroke, odrasle bolnike in rekonvalescente.

Močan je tudi posebni obrat

za izdelavo raznih praškov za kuhinjo: pecilni, vanilin sladkor, rumenil, cimet, acitron in

stopnikov. Promet z dneva v dan raste in prodajno področje se širi.

mleti poper. Ta oddelek ima podjetje namen razširiti še na ostale začimbe.

Močno poznani so odlični pudingi tega podjetja. Pudinge izdeluje v raznih okusih: kakov, vaniljev, limonov, rumov in mandeljev.

Poleg tega podjetje pakira jedilno sodo v lične zabojčke in kartone ter proizvaja poznani zadrž za dojenčke.

Tovarna ima organizirano prodajno mrežo po vsej FLRJ. Na terenu ima več svojih za-

stopnikov. Promet z dneva v dan raste in prodajno področje se širi.

Za svojo 45-letnico, katero je praznovala tovarna 29. novembra 1954, je nagradila dolgoletne odjemalce svojega glavnega proizvoda »PROJE« s posebnim nagradnim natečajem. V nekaterih paketih te poznane provrstne kavovine je vložila oštevilčene, male, okrogle nagradne kupone (gl. sliko), s katerimi so upravičeni najditelji na lepe dobitke: kavne servise za 6 oseb z napisom »PROJA«. Vsek je vreden 2000 dinarjev. V podjetju zatrjujejo, da ni bil namen s temi nagradami propagirati »Projo«, ker je to ime za kavo postalo že pojem, pač pa se je nekoliko oddolžila svojimi zvestim dolgoletnim potrošnikom.

»Kolos, bil si tudi na Avali, včeraj popoldne pa je bil njim na čast prirejen sprejem v Mestnem odboru Beograda.

Jutri »Ljubljana« : »Split«

Moštvo »Ljubljane« ima v nedeljo v gosteh »Split«, ki se je minulo nedeljo z zmago nad Branikom uvrstilo med kandidate za prvo mesto. Za »Ljubljano« je srečanje zelo pomembno, saj bi se z osvojitvijo obeh točk pomaknila na tretje mesto.

Tekma bo na stadionu v Šiški ob 16.15 uri s predtekmom »Izola« — »Gračar« ob 14.30 uri (Slovenska liga).

Njena milina je prevzela vse njegovo bitje in ves je drhtel pri misli na njeno vroče in spretno ljubimkanje. Vse njegovo življenje je bilo postavljeno na glavo. Njegovo lepo, tiho tovarništvo s Pearl je obledelo in izgubilo vsebino. Njegov poklic, njegovo poslanstvo v novi Kitajski, boji na severu, negotova in ogrožena prihodnost dežele — vse to se mu je zdelo iznenada nepomembno v primerjavi z vznemirljivo važnostjo, ki sta jo dobila v njegovih očeh Meilanin goltni glas v zatemnjeni sobi in nežna oblika njenih prsi.

Okrepčilo, s katerim so postregli gostoma v sprejemnici mestne hiše zunaj v novem, impozantnem Kangwangu, je obsegalo vroč, zelen čaj brez sladkorja, v katerem so plavalii cvetni listki, in barvast rižev kolač. Za Russella se je spremenil ogled v moro in ponosna pojasnila doktorja Canga niso našla poti v njegove možgane, omtvirčene spričo pomanjkanja whiskeyja.

Velikanska betonska poslopja v kitajskem slogu, stari ornamenti, naslikani v novih anilinskih barvah, dvigala, stopnišča, dvorane, veže, uradi, pisarne, vodnjaki, marmornati konji, zidovi, ki so se hoteli zrušiti nad njimi. Kitajci, ki so govorili angleški, in Kitajci, ki so se znali samo smehljati; in povsod enako prodorni duh po snagi in milnici. Ena naselbinska cesta za drugo, stadion, plavalni bazeni, neskončni razgledi na zvezdne nasade. Spoštovanje vzbujajoča nakopičenost drugega napredka, vmes pa nešeto predstavljani in vlnudnosti, katerih izmenjava ni ničesar pomenila.

Bertie Russell, že ves izčrpan, je potegil svojo ženo stran. »Če ne prideva neutelega od tod, se onesvestim,« je dejal grozeče. »Dovolj mi je tega. Ne vzdržim več. Kričati začnem, če takoj ne odideva.«

Helen ga je pogledala. Njegov obraz je bil iznenada poln pagn to je bil znak, da je prebledel. »Saj že greva, Bertie,« je rekla naglo. »Potrpi še pet minut.«

Mrzlični, žaljivi odhod tudi tu, ko se je že nočilo. Avto jih je odpeljal in jih kmalu odložil na letališču. Doktor Cang ju je potisnil v majhno letalo, ki jih je že čakalo. Bertie je bil tako paraliziran, da se ni mogel v braniti. Plavalji so nad velikim mestom, vtem ko so se pod njimi prikazovale luči v rdečkastosi sopari. Bertie je ležal v svojem naslonjaču ko nevarno ranjen človek. Helen pa je poslušala opis mesta.

Banke in nebotičniki ob Nabrežju so videti majhni, Soochow Creek je samo tenka, rjava zvezda med Kitajsko in Anglijo. Francoski okraj se tiči mednarodnega in pod njimi se prižiga čedalje več luči. Onkraj Creeka se razprostira Honkov, velik s svojimi parki, Hapej, preplet ozkih ulic, iz katerih štrle tovarniški četverkotniki s svojimi visokimi dimniki. Več tovarn onkraj Whangpooja, v Pootungu. Yangtsepo, položen na koleno velike reke, s pristaniškimi nasipi, segajočimi v vodo liki ozke zapone. Siva, nepravilno zaokrožena lisa, preprežena z nešteti strehami, to je staro kitajsko mesto v notranjosti, odrezano od mednarodnega okraja z verigami svetilk ob glavni cesti. Drugi vodni tok loči Mantao na jugu od francoskega okraja; nova predmestja so ostro začrtana z zelenimi vrtilki iz nezazidanimi parcelami. Daleč na jugozahodu se izgublja mesto z arzenalom in letališčem v sopari. Neštete džunke na reki so videti ko počasni rjavi hrošči, med njimi pa negibno stoje vojne ladje vseh narodov, preprežene z nežnimi verigami luči. Polagamo požira mrak vse obrise in pušča samo svetilke viseti v sopari

Hotel VICKI BAUM
ROMAN Sangaj

»Prepričan sem, da imajo moji prijatelji na magistratu pripravljeno za nas majhno okrepčilo,« je rekel doktor Cang.

Dolgo pot do Kangwanga so prevozili molče. Vsa zase se je namreč v ritmu vožnje ukvarjal s svojimi mislimi. Bertie je željno mislil na pijačo; v duhu je že videl pred seboj vsakršne na ledu ohlajene in oživljajoče sestavine opojnih pijač, hkrati pa je čutil čedalje hujšo žejo in utrujenost. Helen je mislila na Franka Taylora, na sira Galahada, ki ga bo spet videla pri kitajski večerji, na katero jo je povabil doktor Cang. Frank ji sicer ni pomenil toliko, da bi se bila oglasila v njegovi trgovini (ali pa ga morda ni hotela videti kot knjigovodjo v trapasti trgovini), bil pa ni tako nepomemben, da bi bila lahko povsem pozabila nanj. Na moč je postaven, je pomislila tiste dni večkrat. Zakaj mi ne telefonira? Rada bi plesala z njim, je pomislila nekoliko nestrpno.

Najbolj je bil zatopljen v svoje misli Yutsing Cang. Dva dni prej se je prvičkrat sestal z Meilan. Pripetilo se mu je bilo nekaj nepričakovane in povsem nenačrtane: zaljubil se je v njo.

DNEVNE NOVICE

V Ptuj bo 15. maja ob 10. uri ...

V Vindš Franc, rojen 1919 v Račah ...

Terenski odbor Zveze borcev NOV ...

Kozmetični oddelek NARTA ...

Umrlj so v Ljubljani ...

Vsem, ki ste nam kakorkoli izkazali sočutje ...

STANKA ...

Naznanjamo žalostno vest, da je po hudi bolezni ...

VIKTOR ŠPEH ...

Sekretar okrajnega odbora ZVVI, Sežana ...

Tovariša Viktorja bomo ohranili v trajnem spominu ...

OKRAJNI ODBOR ZVVI ...

OKRAJNI ODBOR UROJ ...

OKRAJNI ODBOR ZB NOV ...

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR ...

Obiščite razstavo Pomorske srednje šole ...

Dolgo pogrešano dobro sol za kopol ...

Čestitke ...

Iskrene čestitke k rojstnemu dnevu ...

Viljemini Ajdič iz Ljubljane čestitajo ...

GLEDALIŠČA ...

DRAMA ...

OPERA ...

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA ...

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE ...

VESTI IZ KRANJA ...

VESTI Z JESENIC ...

ogledajo. Prihodnji teden bo v proslavo ...

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE ...

RADIO LJUBLJANA ...

5.00-6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci ...

VESTI IZ MARIBORA ...

DEŽURNA LEKARNA ...

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE ...

VESTI IZ TRBOVELJ ...

VESTI IZ KOPRA ...

CELJSKE VESTI ...

VESTI IZ KOPRA ...

VESTI IZ KOPRA ...

VESTI IZ KOPRA ...

VESTI IZ KOPRA ...

VESTI IZ KOPRA ...

ANTIPERONOSPORNA SLUŽBA ...

2. maja je primarna infekcija nastopila ...

Prve znake peronosporne je v kratkem pričakovati ...

Kmetijski raziskovalni in kontrolni zavod ...

VESTI IZ MARIBORA ...

VESTI IZ TRBOVELJ ...

VESTI IZ KOPRA ...

VESTI IZ KOPRA ...

VESTI IZ KOPRA ...

VESTI IZ KOPRA ...

VESTI IZ KOPRA ...

VESTI IZ KOPRA ...

VESTI IZ KOPRA ...

VESTI IZ KOPRA ...

VESTI IZ KOPRA ...

VESTI IZ KOPRA ...

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«

»Z vragom so trije«

KINO »SOČA«

ZASEDA

»Fanfare ljubezni«

KINO »UNION«

KINO »SLOGA«

KINO »LITOSTROJ«

JESENICE »RADIO«

»LETNI KINO »SVOBODA«

»LETNI KINO »PARTIZAN«

»LETNI KINO »SVOBODA«

KINO »TRIGLAV«

Esther Waters

»LETNI KINO »SVOBODA«

KINO »ŠIŠKA«

Esther Waters

»LETNI KINO »SVOBODA«

NATEČAJ

»CINKARNA« — metalurško kemična industrija CELJE

razpisuje natečaj za mesta: STROJNEGA INŽENIRJA ...

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA LAŠKO

razpisuje delovno mesto

OBRATOVODJE

zunanjega obrata

Pogoji: Strojni inženir s 3-5-letno prakso ali strojni tehnik z nad 10-letno prakso.

1755

Pismo s poti

PO JUŽNI BRAZILIJU

(Nadaljevanje in konec.)

LONDRINA

V vsakem brazilskem mestu vam ponudi človek poleg ostalih brazilskih modrih bankovcev tudi kak masten, oguljen in povsem rdeč bankovec, in namesto da bi se opravičil, se nasmehne rekoč: »E, tale je pa iz Londrine. Midva sva zagledala Londrino od daleč skozi velik rdeč madež sredi zelenega morja kave. Rdeče niso samo strehe na hišah Londrine, rdeče so tudi ulice. Droben rdeč prah, ki se dviga nad plodno zrahljano zemljo, pokriva vse. Cutili smo ga v zraku, v jedi, povsod. Zaradi njega nosijo prebivalci Londrine večidel temne in rdečkaste obleke. Midva sva menjala bele srnjace trikrat dnevno.

Pred 25 leti Londrine še ni bilo. Tedaj je neki Skot zabil sredi pragozda v zemlji količek in označil kraj, na katerem bo stalo bodoče mesto. Arthur Hew Thomas je bil izvršni direktor angleške družbe »Parana plantation«, ki jo je privabila rodovitnost zemlje na severu Parane, da je kupila od brazilske vlade za malenkostno vsoto 1.250.000 ha pragozda, ki ga nihče ni maral. Družba je kupila in popravila tudi majhno železnico v bližini, razdelila kupljeno zemljišče na 23.000 posestev, začela dovažati naseljence in prodajati zemljo šestkrat dražje. Pod pritiskom vojnih dolgov, ki so jih imeli povsod, tudi v Braziliji, so Angleži ostalo zemljo takoj po

vojni prodali skupini kapitalistov iz Sao Paula, ki je nadaljevala kolonizacijo severne Parane.

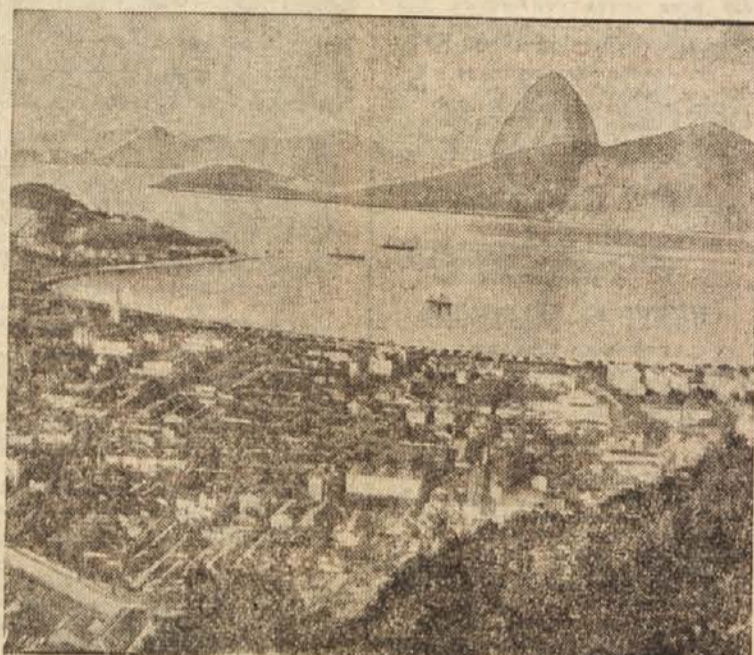
Thomas še vedno živi v Londrini na svoji kavni fazendi. Blizu mesta je pustil nekaj pragozda nedotaknjena v spomin na prve dni. Vtem ko skačejo z veje na veje opice, zadnje izmed tisočev nekoč tu živčih, je v Londrini že pogal iz tal prvi manjši nebotičnik. Po njenih ulicah se sprehajajo Japonci, Nemci, Poljaki, Holadci, kavbojji s pamp skrajnega brazilskega juga

ob prvem obiranju visok že 2 do 2,5 m. V pomladnih mesecih, od septembra do oktobra, (v Braziliji imajo pomlad v naši jeseni) cvete včasih tudi po trikrat in požene na tisoče majhnih strokov. Jeseni v maju, ko se začne obiranje, morajo vse stroke potrgati z roko, da ne poškodujejo nežnih vejic in listov. Potrgane stroke odpeljejo potem k »fazendeiros« hiši, kjer jih predelajo. Stroke najprej z lopato raztrosijo na soncu, da se posuše, potem pa jih v mlinskih očistijo

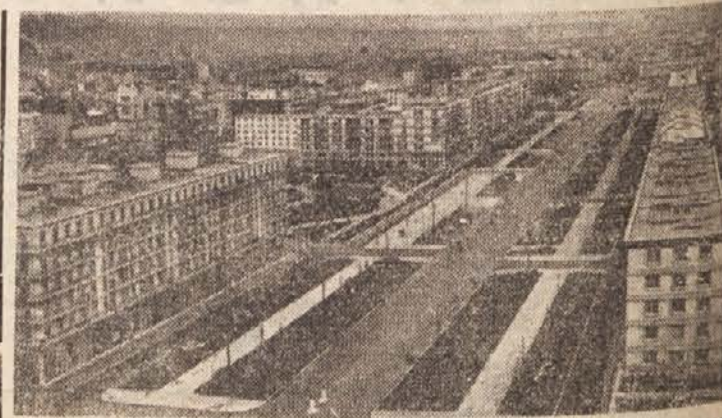
že s sušnega severovzhoda. Prva leta ne dobivajo od »fazendeiros« skoraj nobene mezde. Glavna plača za njihovo delo v zvezi z negovanjem mladih kavovcev je pravica, da med široko razmaknjenimi vrstami sade za svoje potrebe fižol, koružo in mandioko, jidjansko rastlino iz grčastih korenin, iz katere pridobivajo nekakšno moko, ki jo milijonom Brazilcev na vasi zamenjajo za pšenično moko. Sele pozneje, ko med kavo ne smejo več gojiti drugih rastlin, dobivajo delavci — koloni mezdo. Leta doseže samo polovico mezde mestnih delavcev.

Na severu Parane pa sva vendarle naletela na novo miselnost, ki je nekoč ni bilo na veleposelstvih Ria in Sao Paula. Vtem ko ondodni veleposelstniki, ki imajo v rokah velikanska zemljišča, niso varčevali ne negovali zemlje, marveč so jo neusmiljeno izrjavili in selili svoje plantaže tako, da so požigali vedno nove dele pragozda, so plantažniki v Parani čedalje bolj uporabljali stroje in umetna gnojila in na sodobnejši način pridelovali kavo.

To pa ni edina novost, na katero sva naletela v državi Parani. Medtem ko nekateri ljudi v njej še zmeraj prešinjajo kavna mrzlca, mislijo mnogi enako kakor najin ameriški pilot, ki nama je med poletom nad zelenim kavnim morjem smeje dejal: »Eh, koliko ljudi se bo tu odločilo za samomor, če bodo doživeli polom s kavo, kakor so ga doživeli med veliko krizo.« Zato z bogastvom, ki jim ga vrže kava v državi Parani, čedalje bolj grade temelje solidnejšega gospodarstva. V Braziliji imenujejo Parano »deželo, v kateri Brazilija raste.« Jaša Almuli

Pogled na Rio de Janeiro

Mesto Le Havre v Franciji je bilo med drugo svetovno vojno skoraj popolnoma uničeno. Na sliki vidite enega izmed močnih bulvarjev. Vse hiše so bile zgrajene v letih po vojni.

Toda ta slika, ki jo vidite spodaj, vam govori o revščini, ki je ostala kot zapuščina druge svetovne vojne. Od reke Loire do reke Schelba v dolžini 1000 m na obali v senci atlantskega obrambnega pasu rastejo otroci. Ti prebivajo s starši v nezdravih bunkerjih. To je nasprotja slika obnovljenega življenja v mestu Le Havre. Tu raste generacija, ki verjetno te revščine nikdar ne bo pozabila.

ZA DOBRO VOLJO

PRAKTICNO

Surminger je bil pijanec in knartopivec. Cele noči je prekrcal, ženo pa puščal doma samo. Nekoč je navsezgodaj nekdo potrkal na vrata. Žena je skočila s postelje in vprašala: »Kdo je?« Globok glas je odgovoril: »Policija. Vašega moža je povozil težak parni valjar in ga popolnoma stlačil.«

Nekaj časa je bilo vse tiho, potem pa je Surmingerjeva žena odgovorila: »Kaj pa še čakate? Potisnite ga skozi špranjo pod vrata.«

»Ne verjamem, da bi bilo to tako lahko, kakor je videti.«

in »hordestini« s sušnega severovzhoda Brazilije. Med konjeniki in starimi izvoški se prerivajo »Cadillac«, ter brne kamioni in traktorji. S svojo živahnostjo in prometom spominja Londrina na sedež štabov v zaledju fronte. Čeprav ima samo 50.000 prebivalcev, je v njej 25 bank in kakih 6000 motornih vozil. Cesta, ki drži iz nje v sosednje mesto Maringo in dalje proti zaledju severne Parane, je po živahnem prometu tretja v Braziliji. Komaj 2000 km zahodno od Londrine podirajo sekire in ogenj pragozd in rdeči trakovji krejjo pot proti meji Paragvaj.

NA »FAZENDI«

V predmestjih Londrine se že razprostirajo prve kavne plantaže — »fazende«. Na oni izmed njih nam je lastnik — »fazendeiro« pojasnil kako pridelujejo kavo. Potem ko požgo posekan pragozd, napravijo med ostalimi panji luknje v zemljo in poseje v nje 20 do 25 kavčnih strokov. Po prvih dveh letih populijo iz lukenj večino rastlin in puste samo nekaj najmočnejših. Sele tretje leto se pojavijo na rastlini prvi beli cvetovi in šele v šestem letu rodi prvi plod. Majhni kozasti stroki, so najprej zeleni, ko dozorevajo postanejo rdeči, pred obiranjem pa so povsem črni. Grmčasti kavovec je

preti in nesnage ter odpro. V vsakem stroku sta po dve zrnki kave. Zrne razvrste po velikosti, spravijo v vreče po 60 kg in razvažajo po vsem svetu.

Ker so prvim priseljencem prodajali samo manjše parcele, kavne plantaže na severu Parane povprečno niso večje od 50 ha. Toda sedanji priseljenci težko pridejo do zemlje. Zdaj namreč stane hektar, ki so ga prodajali nekoč po 160 kruzerosov, nad 4000. — Zato prihaja zdaj na sever Parane največ »nordestinov«, ki s celimi družinami be-

Elektronski aparat za šoferje

V nekaterih ameriških mestih že uporabljajo elektronski aparat, ki meri hitrost mimo vozniških avtomobilov in s stremskim signalom posvari šoferje, če vozijo prehitro. Uporabljajo jih zlasti v bližini šol v času, ko prihite otroci od pouka. Aparat je sestavljen iz dveh nad cesto ležečih merilnih cevi, elektronske kontrolne naprave in sirene, ki stoji navadno kakih 25 m daleč. Da bi preprečili zlorabe, je potreben pritisk najmanj 100 kg, da se sirena oglasi.

Ko da se je razpočilo 40.000 ton dinamita

tako močna je bila najnovejša eksplozija v puščavi v Nevadi

V četrtek navsezgodaj so napravili v umetnem ameriškem naselju v puščavi Nevadi poskus z najmočnejšo atomsko eksplozijo. Nalasci za poskus so zgradili več hiš in zaprli v nje poskusne živali, razen njih pa tudi lutke v človeški velikosti. S poskusom so hoteli ugotoviti, kaj bi se zgodilo s povprečnim ameriškim mestom, če bi doživelo napad z atomskimi bombami.

Atomsko bomba se je razpočila vrh jeklenega stolpa. Tako so hoteli, kar najbolj natančno posnemati učinek iz letala vržene atomske bombe. Sila detonacije je ustrezala približno 40.000 tonam dinamita. Prva atomska bomba, ki je padla na Japonsko, je bila polovice manjša. Ker je šlo za nevaren poskus, so ga zaradi neugodnega vremena devetkrat preložili. Sele v četrtek je bilo vreme ugodno.

Kakih 500 strokovnjakov za atomsko energijo in novinarjev ter 2300 ameriških vojakov je gledalo

eksplozijo iz jarkov in tankov v primerni razdalji. Videli so slepino bel odsej na temnem nebesu, potem pa se je dvignil kvišku velikanski bel oblak, podoben gobi. To je bila najmočnejša atomska eksplozija na ameriških tleh, ki so jo lahko gledali tudi nestrokovnjaki. Vzlic temu pa ljudje še nobene niso gledali iz razmeroma tako majhne razdalje.

Prostovoljno se je javilo 10 vojakov in neki civilist, da so gledali eksplozijo iz dobro zavarovanih strelskih jarkov samo 2600 m od 135 visokega jeklenega stolpa. Kakih 500 m dalje so stali pet oklopnikov z vojak in novinarji.

Prvi pregled učinka atomske eksplozije je pokazal, kakšne so posledice zračnega pritiska in vročine na poslopja. Od dvonadstropne kamnite hiše, oddaljene 1200 m od kraja eksplozije, so ostale samo razvaline. Dve iz opeke zgrajeni hiši v isti ulici sta sicer še stali, bili pa sta močno poškodovani. Stolp, na katerem se je razpočila bomba, je eksplozija zlomila in zveržila. Več vagonov, v katerih naj bi stanovali ljudje, je zlomilo in razmetalo daleč naokrog. Štirj kopalnice v dvonadstropni leseni hiši pa so ostale ne poškodovane. Po mnenju strokovnjakov bi se ljudem v njih ne bilo zgodilo nič hudega.

Ko so pregledali umetno zgrajeno naselje, so ugotovili, da je vse

odvisno od poslopja. Na večje razdalje od kraja eksplozije je več upanja, da bi ostali ljudje živi, če so zavetišča preprosta. Eksploziji je bilo izpostavljenih 10 poslopij in 7 jih bodo lahko popravili. Vsa okna in zunanji vrata pa so uničena. V vseh poslopjih, razen dveh do tal porušenih, bi bili ljudje predvsem v nevarnosti, da bi jih zadeli drobci stekla in kosi vrat.

Predor skozi večni led

Ameriška vojska namerava zgraditi na Grönlandiji predor skozi večni led. Če bo danska vlada privolila v to, ga bodo začeli graditi že letos julija, in sicer v bližini ameriškega letališkega oporišča Thule. Predor bo povezal to najvažnejše ameriško oporišče na arktičnem področju z drugim oporiščem na Grönlandiji. Ta načrt je dobil ime »Operacija ledena kokca« in njegov cilj je predvsem strateški. Predor skozi večni led bi namreč imel v primeru sovražnosti na polarnem področju veliko vlogo. Zgraditi ga nameravajo 30 m pod površino ledu. Tako globoko v ledu je temperatura znatno višja kakor na površju. Po predoru bodo vozili električni vlaki po dveh tirih. Prevažali bodo čete in vojaške potrebščine.

SONCNA OBALA

PIŠE: GUSTAV GUZEJ
RIŠE: MILAN BIZOVIČAR

1. Na severni strani Bohinjskega jezera, kjer Pršivec najgloblje stoguje kamenite noge v kristalno čisto vodo, je nekaj desetnih metrov od brega položna ravnina. Na levi jo obdaja plazovit grušč, majhen zaliv čuvata dve močeniški skali, na desni pa žubori izpod čeri sedmero studencov. Brž ko pogleda zjutraj prvo sonce izza Rudnice, obsije podnožje Pršivca in potem sije nanj vse do večera. Taborniki, ki so si tu postavili svoje šotore, so imenovali ta del Bohinjskega jezera Sončna obala, drugi pa še bolj določno »Pri sedmerih studencih.«

2. Na poldrugi meter visoki, nad jezersko gladino nagnjeni skali so je sončilo nekaj fantov. Blizu kamenitega plazu so dežurni pomivali posodo, sicer pa je bilo v taboru »Pri sedmerih studencih« tako mirno, kot je lahko mirno le poletno opoldne ob jezeru med Pršivcem, Komarčo in Voglom. Le redki so se poltihu pomenkovali. Nekaj dni pred tem je deževalo, ne, po bohinjsko je lilo. Vsi so bili že siti deževja, zato so bili zjutraj tem bolj veseli čistega izmitnega neba in toplih žarkov, ko je sonce pogledalo izza Rudnice.

3. V zalivu je čakala najrahljosega vetrova majhna jadrnica, na suhem je bil narobe poveznjen spлав. Prav ob bregu sta se som od Stare Fužine leno pomikala proti taboru dva kajaka, prvi silkaste, drugi pa modre barve. V vsakem je sedel zagorel fant. Ko sta bila tik pred taborom, so ju na skali opazili. Eden je na pol dvignil glavo in rekel s posmehom: »Fantje, Čaplja je tu! NI še utegnil prav izgovoriti teh besed, že sta fanta v kajaki zamahnila z vesli po vodi, da je briznilo po vsej skali.«

IZID ŽREBANJA prvomajske nagradne križanke

Rešitev prvomajske nagradne križanke je poslalo 1215 bralcev Ljudske pravice. Rešitve je pregledala posebna komisija, v kateri so bili člani uredništva. Med pravnimi rešitvami je žreb določil nagrade naslednjim reševalcem:

Prvo nagrado v znesku 2000 dinarjev dobijo naslednji: 1. Hilda Skvarča, Spodnja Bitnja 17, pošta Prem, 2. Ivan Knez, dijaški dom, Ravne na Koroškem, 3. Weissbacher Oton, Ljubljana, Rožna dolina, Cesta XXVII/16, 4. Klemen Volaj, Trbovlje, Ojstro št. 18, 5. Silva Podrekar, Grobelno 29.

Drugo nagrado v znesku 1000 dinarjev dobijo naslednji: 1. Angela Uhan, Puščava 16, pošta Sentrupert, Dolenjsko, 2. Anton Košir, St. Neža št. 29, pošta Križevci, Gorenjsko, 3. Peter Zorčič, dijak, cesta Prvih borcev 35, Brežice, 4. Franica Trinkaus, Cankarjeva 27, Maribor, 5. Elizabeta Gošnik, Rudnik 90, Kočevje.

Rešitve prvomajske nagradne križanke je poslalo 1215 bralcev Ljudske pravice. Rešitve je pregledala posebna komisija, v kateri so bili člani uredništva. Med pravnimi rešitvami je žreb določil nagrade naslednjim reševalcem: Prvo nagrado v znesku 2000 dinarjev dobijo naslednji: 1. Hilda Skvarča, Spodnja Bitnja 17, pošta Prem, 2. Ivan Knez, dijaški dom, Ravne na Koroškem, 3. Weissbacher Oton, Ljubljana, Rožna dolina, Cesta XXVII/16, 4. Klemen Volaj, Trbovlje, Ojstro št. 18, 5. Silva Podrekar, Grobelno 29.

Drugo nagrado v znesku 1000 dinarjev dobijo naslednji: 1. Angela Uhan, Puščava 16, pošta Sentrupert, Dolenjsko, 2. Anton Košir, St. Neža št. 29, pošta Križevci, Gorenjsko, 3. Peter Zorčič, dijak, cesta Prvih borcev 35, Brežice, 4. Franica Trinkaus, Cankarjeva 27, Maribor, 5. Elizabeta Gošnik, Rudnik 90, Kočevje.

Tretjo nagrado v znesku 500 dinarjev dobijo naslednji: 1. Ar-

REŠITVE

Vodoravno: 1. Zivel prvi maj, 12. Ural, 13. termalen, 15. Piran, 16. stes, 17. Aden, 18. plata, 19. VV, 20. in, 21. sidi, 22. Br, 23. 11, 24. steza, 25. oral, 27. Apače, 28. brati, 30. panorama, 32. enak, 33. Ararat, 34. Sahara, Načrtno, 35. 1. Zupa, 2. Iridij, 3. vren, 4. elan, 5. P, 6. realizem, 7. vrtača, 8. imeti, 9. mesa, 10. alt, 11. je, 14. nov, 18. pleča, 19. vrata, 21. stara, 22. Brana, 23. lepa, 24. spor, 25. orch, 26. Lika, 27. Ana, 30. ar, 31. as.